

Valfria ämnen inom den grundläggande utbildningen i Grankulla 2017

Innehållsförteckning

Sisällys

Valfria ämnen 3+2 (KOF)	5
Bildkonst 3+2	6
Åk 8	7
Åk 9	8
Huslig ekonomi 3+2	9
ÅK 8	9
ÅK 9	11
Musik 3+2	13
Åk 8	13
Åk 9	14
Gymnastik 3+2	15
Åk 8	15
Åk 9	15
Slöjd 3+2	16
Åk 8	16
Åk 9	17
Valfria ämnen 2+2	18
Bildkonst 2+2	18
Åk 8	18

Åk 9.....	21
Huslig ekonomi 2+2.....	23
Åk 8.....	23
Åk 9.....	24
Historia som valfritt ämne.....	26
Åk 8 och 9.....	26
Media 2+2.....	28
Åk 8 och 9.....	28
Mode och design 2+2.....	30
Åk 8.....	30
Åk 9.....	31
Motion och muskler 2+2.....	33
Åk 8.....	33
Åk 9.....	33
Musik 2+2.....	35
Åk 8.....	35
Åk 9.....	36
Science 2+2.....	38
Åk 8.....	38
Åk 9.....	39
Trä, metall och design 2+2.....	41
Åk 8.....	41
Åk 9.....	42
Uppdrag granskning/skoltidning, blogg 2+2.....	44
Åk 8 och 9.....	44
Språk 2+2.....	45
Främmande språk, B2-lärokurs 2+2.....	45
Åk 8–9.....	45
Valfria kurser 1+1.....	48

Avancerad ma/fy/ke med betoning på det teoretiska 1+1	48
Åk 8 och 9.....	48
Bli omvärldsanalytiker 1+1.....	50
Åk 8.....	50
Åk 9.....	50
Fördjupad digi 1+1.....	51
Åk 8.....	51
Åk 9.....	52
Inredning och design 1+1.....	53
Åk 8 och 9.....	53
Läxor och studieteknik - LOST? 1+1	54
Åk 8.....	54
Åk 9.....	54
Modernt entreprenörskap 1+1.....	55
Åk 8.....	55
Åk 9.....	55
Muntlig engelska, A-engelska 1+1	56
Åk 8 och 9.....	56
Musik 1+1	58
Åk 8.....	58
Åk 9.....	58
Orientering i livet utanför skolan och Sex och sånt 1+1	60
Åk 8 och 9.....	60
Turistspråk: franska, spanska, tyska och andra språk i mån av möjlighet 1+1.....	62
Åk 8 och 9.....	62
Vardagspsykologi 1+1.....	63
Åk 8 och 9.....	63
Öppna rum 1+1	64
Åk 8 och 9.....	64

Valfria ämnen med ämnesövergripande innehåll 1+0, åk 8	65
Drama och muntlig framställning 1+0	65
Läsförståelse 1+0.....	66
Till sjöss 1+0	67
Time travel 1+0.....	68
Miljö och hållbar utveckling 1+0	68
Stickcafé 1+0.....	70
Uppfinnarverkstaden 1+0	72

Det allmänna målet för de valfria studierna i den grundläggande utbildningen är att fördjupa lärandet, bredda studierna och förbättra förutsättningarna för fortsatta studier. De valfria studierna ger eleven möjlighet att utveckla sina kunskaper utifrån elevens egna intressen. Valfriheten stödjer studiemotivationen och utvecklar förmågan att välja.

I Grankulla erbjuder vi följande sammansättning (upplägg) valfria ämnen i mån av resurs och möjlighet:

	åk 8	åk 9
Konst- och färdighetsämnen	3 åvt	2 åvt
Språk och andra valfria	2 åvt	2 åvt
Allmänna valfria ämnen	1 åvt	1 åvt
Ämnesövergripande innehåll	1 åvt	0 åvt

Eleverna väljer ett konst- och färdighetsämne (KOF), d.v.s. 3+2 åvt av de traditionella ämnena bildkonst, slöjd, musik, huslig ekonomi, gymnastik. Därtill väljer de ett språk eller annat valfritt ämne (2+2), ett allmänt valfritt ämne (1+1) samt ett ämnesövergripande ämne (1+0).

Valfria ämnen 3+2 (KOF)

I Hagelstamska skolan väljer alla elever ett konst- och färdighetsämne (3+2) som fortsättning på lärokursen i åk 7. I de konst- och färdighetsämnena som endast läses i åk 7 fastställs slutvitsordet efter avslutad kurs. I det konst- och färdighetsämne som fortsätter i åk 8 och 9 får eleven ett läsårsvitsord efter sjuan och slutvitsordet efter avslutad kurs i åk 9. Bedömningskriterierna för vitsordet 8 är fastställda i läroplanen och tillämpas utgående från elevens mognad och utveckling i ämnet antingen efter avslutad kurs i åk 7 eller åk 9. Läroplanen hittas på följande adress:

<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/sv/ops/649842/perusopetus/tiedot>

Bildkonst 3+2

Målet med de valfria studierna i bildkonst är att eleven får fördjupa sitt personliga förhållande till bildkonst och annan visuell kultur samt lär sig att ställa upp bestämda mål för sitt arbete. Innehållen från åk 7 fördjupas så att eleven allt mera kan välja sina egna mål och arbetssätt. Undervisningen ska skapa förutsättningar för fortsatta studier efter grundskolan. Eleven uppmuntras att experimentera och prova på material och arbetssätt, både konkret och virtuellt. I de valbara studierna har eleven möjlighet att fördjupa sig enligt sina egna intressen.

INNEHÅLLEN FÖR UNDERVISNINGEN

I1 Egna bildkulturer: Innehållet utgörs av elevens egna bilder och bildkulturer som hen frivilligt tar del av. Innehållet i undervisningen väljs också utgående från de fenomen som förnyas i elevens bildkulturer. Egna bildkulturer används som utgångspunkt i bildskapandet. I undervisningen behandlas betydelsen av de egna bildkulturerna i relation till livsmiljö och samhällspåverkan.

I2 Bildkulturer i omgivningen: Innehållet omfattar olika omgivningar, föremål, mediekulturer och virtuella världar. Innehållet väljs mångsidigt ur byggda och naturliga miljöer samt ur medier. Innehållet väljs så att det utvecklar elevens medvetenhet om förhållandet mellan den visuella miljön och större mediala frågor. Bildkulturerna i omgivningen används som utgångspunkt i bildskapandet. I undervisningen behandlas olika omgivningars och mediers betydelse sett ur både elevens eget perspektiv och ur globalt perspektiv.

I3 Konstens olika världar: Innehållet omfattar bildkonst som skapats under olika tider, i olika miljöer och kulturer. Eleven fördjupar sig i olika konstuppfattningar och -fenomen genom att studera dem i förhållande till konstnären och betraktaren samt i förhållande till konstinstitutioner och samhälle. Konstverk används som utgångspunkt i bildskapandet. I undervisningen behandlas den kulturella mångfaldens betydelse samt skapande och tolkning både ur individens och samhällets synvinkel.

Åk 8

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetens som anknyter till målet	Eventuella särdrag (t.ex. var undervisningen ordnas)
Att iaktta och tänka visuellt	I1, I2, I3 ingår i alla delar		
M1 Eleven sporras att iaktta konst, omgivning och visuell kultur med olika sinnen. Hen lär sig att använda metoder i bildframställning på ett mångsidigt sätt.	Vi arbetar med visuella grundelement: linje, rytm, rörelse, färg, ljus.	K1, K3, K4, K5	Vi gör studiebesök i närmiljön, utställningsbesök, exkursioner. samt arbetar i bildkonstsalen. Digitala verktyg används.
M2 Eleven uppmuntras att diskutera sina egna och andras iakttagelser och tankar samt att motivera sina åsikter.	Estetik och skönhetsuppfattning i konsten, miljön och i olika bildkulturer behandlas.	K2, K4, K5, K6	
M3 Eleven inspireras att ge uttryck för sina iakttagelser och tankar i bild genom att använda olika tekniker och metoder för att uttrycka sig i olika miljöer.	Vi fördjupar oss i olika konstekniker och i digital bildhantering.	K2, K3, K4, K5	
Att skapa bilder			
M4 Eleven handleds i att använda olika material, tekniker och uttryckssätt samt i att fördjupa sin förmåga att skapa bilder.	Vi arbetar med teckning, måleri, digitala bilder, skulptur, grafik och rörliga bilder.	K2, K3, K5, K6	
M5 Eleven handleds i att tillämpa ett undersökande arbetssätt när hen skapar bilder självständigt eller tillsammans med andra.	Eleven lär sig processen från idé och skiss till färdigt verk. Hen lär sig utnyttja sina inre bilder.	K1, K2, K3, K5	
M6 Eleven uppmuntras att uttrycka sina åsikter och att tillämpa visuella kommunikations- och uttryckssätt för att påverka genom sina egna bilder.		K1, K2, K4, K7	
Att tolka visuell kultur			
M7 Eleven vägleds att använda olika visuella och verbala metoder för att tolka bilder.	Vi diskuterar bilder och eleven övar sig att presentera egna och andras arbeten.	K1, K4, K5, K6	

Åk 9

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetens som anknyter till målet	Eventuella särdrag (t.ex. var undervisningen ordnas)
Att iaktta och tänka visuellt	I1, I2, I3 ingår i alla delar		
M1 Eleven sporras att iaktta konst, omgivning och visuell kultur med olika sinnen. Hen lär sig att använda metoder i bildframställning på ett mångsidigt sätt.	Ljud och bild i samspel samt rörelse i bilder behandlas.	K1, K3, K4,K5	Vi gör studiebesök i närmiljön, utställningsbesök, exkursioner samt arbetar i bildkonstsalen. Digitala verktyg används.
M2 Eleven uppmuntras att diskutera sina egna och andras iakttagelser och tankar samt att motivera sina åsikter.	Vi gör utställningsbesök, utvärderar i grupp samt gör kamratbedömning.	K2, K4, K5, K6	
M3 Eleven inspireras att ge uttryck för sina iakttagelser och tankar i bild genom att använda olika tekniker och metoder för att uttrycka sig i olika miljöer.	Miljökonst och digital konst behandlas.	K2, K3, K4, K5	
Att skapa bilder			
M4 Eleven handleds i att använda olika material, tekniker och uttryckssätt samt i att fördjupa sin förmåga att skapa bilder.	Teckning, måleri, graffiti, digitala bilder, skulpturer och miniatyrmodeller behandlas.	K2, K3, K5, K6	
M5 Eleven handleds i att tillämpa ett undersökande arbetssätt när hen skapar bilder självständigt eller tillsammans med andra.	Vi använder digitala resurser, litteratur samt besöker utställningar.	K1, K2, K3, K5	
M6 Eleven uppmuntras att uttrycka sina åsikter och att tillämpa visuella kommunikations- och uttryckssätt för att påverka genom sina egna bilder.	Bildkomposition, bildsymbolik och färgsymbolik behandlas.	K1, K2, K4, K7	
Att tolka visuell kultur			
M7 Eleven vägledas att använda olika visuella och verbala metoder för att tolka bilder.	Vi behandlar bildanalys.	K1,K4, K5,K6	
M8 Eleven handleds att granska vilken betydelse konst och annan visuell kultur har för individen, gruppen och samhället ur ett historiskt och kulturellt perspektiv.	Propaganda, affischer, karikatyrer, reklamer behandlas.	K2, K3, K6, K7	
M9 Eleven inspireras att använda sig av olika tiders och kulturers sätt att skapa bilder i sitt eget bildskapande.	Vi bekantar oss med utomeuropeisk konst och bildkultur genom eget konstnärligt arbete och egen forskning.	K1,K2,K5,K6	
Att uppfatta estetiska, ekologiska och etiska värden			
M10 Eleven handleds i att ta ställning till värden som finns i konst, omgivning och visuell kultur.	Vi bekantar oss med nutidskonst virtuellt och genom utställningsbesök.	K3, K4, K6, K7	
M11 Eleven uppmuntras att beakta kulturell mångfald och hållbar utveckling i sitt bildskapande samt att påverka genom bilder.		K1, K2, K4,K7	

Huslig ekonomi 3+2

Eleven ges en möjlighet att fördjupa sig i ämnet huslig ekonomi. Undervisningens mål är att bredda och fördjupa både praktiska och teoretiska kunskaper. Eleven bekantar sig med finsk och internationell matkultur i form av olika projekt och praktisk matlagning. Seder och bruk som anknyter till olika finländska och internationella fester och högtider blir även bekanta för eleven. Begrepp och symboler samt sökning av tillförlitlig information med anknytning till ämnet tas upp i undervisningen.

Ekologiskt och ekonomiskt tänkande genomsyrar undervisningen. Undervisningen tar fasta på trender och aktualiteter inom ämnet samt beaktar elevens egna önskemål.

Undervisningen ska bredda och fördjupa elevens kunskaper inom ämnet, ge eleven förutsättningar att ta hand om sig själv och sina medmänniskor samt att sköta ett hushåll.

ÅK 8

Matkunskap och matkultur

Innehållet i undervisningen väljs så att det breddar utvecklingen av elevens färdigheter i matlagning och bakning. Genom att planera och tillreda måltider samt pröva olika måltidssituationer ska eleven lära sig att reflektera över val och vanor utgående från tillförlitlig information om näringsrekommendationer, matsäkerhet, matkedja, ekonomi och etik samt kännedom om livsmedel. Matkultur och seder som en del av identiteten och hemmets festligheter behandlas.

Att bo och leva tillsammans

Innehållet väljs så att det **breddar** utvecklingen av de färdigheter som behövs i ett hushåll samt skapar miljö- och kostnadsmedvetenhet. Undervisning i textil- och materialvård med lämpliga rengöringsmedel samt i användning av apparater, redskap och arbetsätt utvecklar färdigheter som behövs i vardagen. Eleverna bekantar sig med goda seder, jämlik användning av resurser samt ansvar i familjen. Innehållet ger eleverna en grund i att kunna utvärdera boende- och hushållsrelaterade tjänster.

Konsument- och hushållskunskap i hemmet

Innehållet väljs så att eleven handleds att uträtta ärenden samt får en möjlighet att bredda sin kunskap om konsumentrelaterade rättigheter och skyldigheter beträffande olika val och avtal. Innehållet ska ge eleven en grund för att använda medier och teknik som redskap i vardagen samt uppmuntra eleven att reflektera över kamratgruppens och mediernas inverkan på de egna konsumtionsvalen. I undervisningen tränar eleven sin förmåga att fatta ansvarsfulla beslut och att söka aktuell information. Förmågan att identifiera situationer och lösa problem som gäller hushållens ekonomi stöds.

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetensen som målet anknyter till (K1-7)	Föremål för bedömning
M1 Eleven handleds i att planera, organisera och utvärdera arbete och aktivitet.	1,2,3	K3	Elevens förmåga i att självständigt sätta upp mål och att genomföra arbete samt att använda sig av olika lärstrategier
M2 Eleven utökar kunskapen om de praktiska färdigheter som behövs i hushållet. Eleven uppmuntras att vara kreativ och att lägga märke till estetik.	1,2	K2, K3	Utvecklande av praktiska färdigheter och estetik
M3 Eleven handleds och uppmuntras att välja och använda material, redskap, apparater och digitala verktyg med tanke på välbefinnande och hållbar konsumtion.	1,2,3	K3, K4, K5, K7	Konsumtionsfärdigheter, förmågan att bredda förståelsen för välbefinnandet och mångsidigt använda sig av digitala verktyg
M4 Eleven handleds i att planera sin tidsanvändning och sitt arbete samt i att hålla ordning.	1,2	K1, K3, K6	Förmågan att uppfatta tidsramar och hålla ordning
M5 Eleven vägleds och motiveras att arbeta hygieniskt, säkert och ergonomiskt samt att fästa uppmärksamhet vid de resurser som finns.	1,2,3	K3, K5, K7	Förmåga att arbeta säkert, ergonomiskt, ekologiskt och ekonomiskt
M6 Eleven handleds i att lyssna, diskutera och argumentera på ett konstruktivt sätt när hen planerar och utför uppgifter.	1,2,3	K1, K2, K6, K7	Förmåga att lyssna, diskutera och argumentera
M7 Eleven görs uppmärksam på kulturellt mångskiftande verksamhetsmiljöer och husliga traditioner.	1,2,3	K2, K3	Förmåga att uppfatta hur vardagen är uppbyggd Förstå skillnader mellan olika matkulturer och hur olika tidsepoker har format matkulturen/matvanorna
M8 Eleven handleds i att arbeta självständigt och i grupp samt i att komma överens om fördelningen av arbetsuppgifter och tidsanvändning.	1,2	K3, K6, K7,	Förmåga att använda mångsidiga arbetssätt och komma överens inom gruppen
M9 Eleven uppmuntras att handla enligt goda seder i samspel med andra och att fundera över hur det egna uppförandet påverkar arbetet i gruppen och gemenskapen.	1,2,3	K2, K6, K7	Påverkar inte vitsordet. Eleven handleds att reflektera över sitt eget och gruppens arbete.
M10 Eleven uppmuntras att söka och bedöma information.	1,2,3	K1, K4	Förmåga att mångsidigt söka och använda information från olika källor
M11 Eleven lär sig tolka och bedöma anvisningar, tecken och symboler.	1,2,3	K4	Förmåga att tillämpa multilitteracitet
M12 Eleven lär sig lösa problem och vara kreativ i olika situationer och miljöer.	1,2,3	K1	Förmåga att använda sig av begrepp och färdigheter som hjälper eleven att klara sig i situationer och olika miljöer
M13 Eleven får vägledning i att följa en hållbar livsstil samt tränas till miljö- och kostnadsmedvetenhet i vardagen.	1,2,3	K1, K7	Förmåga att förstå hur ett hushåll sköts och förstå vikten av förnuftigt hushållande

ÅK 9

I1 Matkunskap och matkultur

Innehållet i undervisningen väljs så att det fördjupar utvecklingen av elevens färdigheter i matlagning och bakning. Genom att planera och tillreda måltider samt pröva olika måltidssituationer ska eleven lära sig att reflektera över val och vanor utgående från tillförlitlig information om näringsrekommendationer, matsäkerhet, matkedja, ekonomi och etik samt kännedom om livsmedel. Matkultur och seder som en del av identiteten och hemmets festligheter behandlas.

I2 Att bo och leva tillsammans

Innehållet väljs så att det fördjupar utvecklingen av de färdigheter som behövs i ett hushåll samt skapar miljö- och kostnadsmedvetenhet. Undervisning i textil- och materialvård med lämpliga rengöringsmedel samt i användning av apparater, redskap och arbetsätt utvecklar färdigheter som behövs i vardagen. Eleverna bekantar sig med goda seder, jämlik användning av resurser samt ansvar i familjen. Innehållet ger eleverna en grund i att kunna utvärdera boende- och hushållsrelaterade tjänster.

I3 Konsument- och hushållskunskap i hemmet

Innehållet väljs så att eleven handleds att uträtta ärenden samt får en möjlighet att bredda sin kunskap om konsumentrelaterade rättigheter och skyldigheter beträffande olika val och avtal. Innehållet ska ge eleven en grund för att använda medier och teknik som redskap i vardagen samt uppmuntra eleven att reflektera över kamratgruppens och mediernas inverkan på de egna konsumtionsvalen. I undervisningen tränar eleven sin förmåga att fatta ansvarsfulla beslut och att söka aktuell information. Förmågan att identifiera situationer och lösa problem som gäller hushållens ekonomi stöds.

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen (skriv eget innehåll om det inte finns direkt anknytning till läroplanen)	Kompetensen som målet anknyter till (K1-7)	Föremål för bedömning
M1 Eleven handleds i att planera, organisera och utvärdera arbete och aktivitet.	1,2,3	K3	Elevens förmåga i att självständigt sätta upp mål och att genomföra arbete samt att använda sig av olika lärstrategier
M2 Eleven handleds i att fördjupa de praktiska färdigheter som behövs i hushållet samt uppmuntras att vara kreativ och att lägga märke till estetik.	1,2	K2, K3	Utvecklande av praktiska färdigheter och estetik
M3 Eleven handleds i och uppmuntras att välja och använda material, redskap, apparater och digitala verktyg med tanke på välbefinnande och hållbar konsumtion.	1,2,3	K3, K4, K4, K7	Konsumtionsfärdigheter, förmåga att fördjupa förståelsen för välbefinnandet och att mångsidigt använda sig av digitala verktyg
M4 Eleven handleds i att planera sin tidsanvändning och arbetsgång samt i att hålla ordning.	1,2	K1, K3, K6	Förmågan att uppfatta tidsramar och hålla ordning
M5 Eleven vägleds och motiveras att arbeta hygieniskt, säkert och ergonomiskt och att fästa uppmärksamhet vid de resurser som finns.	1,2,3	K3, K5, K7	Förmåga att arbeta säkert, ergonomiskt, ekologiskt och ekonomiskt
M6 Eleven handleds i att lyssna samt diskutera och argumentera på ett konstruktivt sätt när hen planerar och genomför uppgifter.	1,2,3	K1, K2, K6, K7	Förmåga att lyssna, diskutera och argumentera
M7 Eleven görs uppmärksam på kulturellt mångskiftande verksamhetsmiljöer och husliga traditioner.	1,2,3	K2, K3	Förmåga att uppfatta hur vardagen är uppbyggd. Förstå skillnader mellan olika matkulturer och hur olika tidsepoker har format matkulturen/matvanorna
M8 Eleven handleds i att arbeta självständigt och i grupp samt i att komma överens om fördelningen av arbetsuppgifter och tidsanvändning.	1,2	K3, K6, K7	Förmåga att använda mångsidiga arbetssätt och komma överens inom gruppen
M9 Eleven uppmuntras att handla enligt goda seder i samspel med andra samt i att fundera över hur det egna uppförandet påverkar arbetet i gruppen och gemenskapen.	1,2,3	K2, K6, K7	Påverkar inte vitsordet. Eleven handleds att reflektera över sitt eget och gruppens arbete
M10 Eleven uppmuntras att söka och bedöma den information som ligger till grund för hens val.	1,2,3	K1, K4	Förmåga att mångsidigt söka och använda information från olika källor
M11 Eleven lär sig tolka och bedöma anvisningar, tecken och symboler som anknyter till hushåll och närmiljö.	1,2,3	K4	Förmåga att tillämpa multilitteracitet
M12 Eleven lär sig lösa problem och vara kreativ i olika situationer och miljöer.	1,2,3	K1	Förmåga att använda sig av begrepp och färdigheter som hjälper eleven att klara sig i situationer och olika miljöer där huslig ekonomi tillämpas
M13 Eleven får vägledning i att följa en hållbar livsstil samt tränas till miljö- och kostnadsmedvetenhet i vardagen.	1,2,3	K1, K7	Förmåga att förstå hur ett hushåll sköts och förstå vikten av förmuftigt hushållande

Musik 3+2

Åk 8

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetensen som målet anknyter till (K1-7)	Eventuella särdrag angående lärmiljöer och arbetssätt
M1 Eleven uppmuntras att medverka konstruktivt i musicerande grupper och i musikaliska sammanhang.	Eleven deltar aktivt och tar hänsyn till andra medlemmar. Eleven kan använda sig av sina egna styrkor på ett konstruktivt sätt i samband med musicerande. Eleven bidrar med kamratbedömning och handleds i att ge konstruktiv respons.	K2, K7	
M2 Eleven får hjälp med att upprätthålla förmågan att använda sin röst och sjunga samt med att vidareutveckla den i musicerande grupper.	Eleven deltar i olika röstövningar och lär sig att anpassa sin röst till de övriga i gruppen. Eleven fördjupar sitt kunnande i mikrofonteknik och stårsång.	K2	
M3 Eleven uppmuntras att vidareutveckla sina färdigheter att spela och musicera i grupp genom att använda kropp och rytm samt melodi- och ackordinstrument.	Eleven fördjupar sina kunskaper i rytm-, stavspels- och bandinstrument. Eleven får i mån av möjlighet satsa på valfritt instrument. Eleven handleds i att lära sig av sina kamrater. Eleven lär sig att tolka och framföra musik från olika genrer.	K2	
M4 Eleven handleds i att måna om sin hörsel samt i att se till att musik- och ljudmiljön är trygg.	Eleven handleds i att använda instrument och annan musikutrustning på ett ändamålsenligt och ansvarsfullt sätt samt i att vårda sin hörsel och bidra till att ljudnivån hålls på en acceptabel nivå i samband med musicerande.	K3	
M5 Eleven handleds i att utveckla sina musikaliska färdigheter genom övning, att ställa upp mål för sitt musikaliska lärande samt i att bedöma sina framsteg i förhållande till målen.	Eleven deltar i planeringen av såväl musikundervisningen som uppträdande. Hen övar in program, enskilt eller tillsammans med andra och bereds möjlighet att uppträda på olika tillställningar. Eleven uppmuntras att tolerera osäkerhet och halvfärdighet när man övar och uppträder. Hen uppmuntras även att analysera och bedöma sina egna och gruppens framsteg.	K1	
M6 Eleven handleds i att spela in musik och att använda musikteknologi på ett kreativt sätt, både för att skapa musik och som en del av ämnesövergripande helheter.	Eleven får handledning i att använda förstärkare och andra ljudåtergivningsapparater. Eleven bereds möjlighet att dokumentera sin egen produktion.	K1, K2, K5	
M7 Eleven får hjälp med att upptäcka hur musiken påverkar känslorna och välbefinnandet.	Eleven reflekterar över sitt eget förhållande till musiken samt över hurdan musik som passar på olika tillställningar och fester.	K3, K4	

Åk 9

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetensen som målet anknyter till (K1-7)	Eventuella särdrag angående lärmiljöer och arbetssätt
M1 Eleven uppmuntras att medverka konstruktivt i musicerande grupper och i musikaliska sammanhang.	Eleven deltar aktivt och beaktar de andra medlemmarna. Eleven bidrar med kamratbedömning och ger konstruktiv respons.	K2, K7	
M2 Eleven får hjälp med att upprätthålla förmågan att använda sin röst och sjunga samt med att vidareutveckla den i musicerande grupper.	Eleven deltar i olika röstövningar och lär sig att anpassa sin röst till de övriga i gruppen. Eleven fördjupar sitt kunnande i mikrofonteknik.	K2	
M3 Eleven uppmuntras att vidareutveckla sina färdigheter att spela och musicera i grupp genom att använda kropp och rytm samt melodi- och ackordinstrument.	Eleven breddar sina kunskaper i rytm-, stavspels- och bandinstrument. Eleven får, i mån av möjlighet, satsa på valfritt instrument och specialisera sig på det.	K3, K4	
M4 Eleven handleds i att måna om sin hörsel och att se till att musik- och ljudmiljön är trygg.	Eleven kan använda instrument och annan musikutrustning på ett ändamålsenligt och ansvarsfullt sätt och bidrar till att ljudnivån hålls på en acceptabel nivå i samband med musicerande.	K3	
M5 Eleven handleds i att utveckla sina musikaliska färdigheter genom övning, att ställa upp mål för sitt musikaliska lärande samt i att bedöma sina framsteg i förhållande till målen.	Eleven deltar i planeringen av såväl musikundervisningen som uppträdande. Hen övar in program, enskilt eller tillsammans med andra och bereds möjlighet att uppträda på olika tillställningar. Eleven uppmuntras att tolerera osäkerhet och halvfärdighet när man övar och uppträder. Hen uppmuntras även att analysera och bedöma sina egna och gruppens framsteg.	K1	

Gymnastik 3+2

Åk 8

Eleven ges en möjlighet att fördjupa sig i ämnet gymnastik. Eleven är aktivt med och planerar innehållet tillsammans med läraren. Gruppmedlemmarna kan tillsammans bestämma om de vill prova på nya grenar eller om de hellre fördjupar sig i grenar som redan är bekanta.

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetensen som målet anknyter till (K1-7)	Eventuella särdrag angående lärmiljöer och arbetssätt
M1 Eleven uppmuntras att fördjupa sina kunskaper i olika gymnastikformer.	Eleven utvecklar sina kunskaper med hjälp av varierande aktiviteter.	K1,K3	
M2 Eleven handleds i att utveckla sin samarbetsförmåga så att hen kan behärska sina handlingar och känslouttryck med god hänsyn till andra.	Eleven lär sig att stödja och uppmuntra andra. Hen lär sig uppföra sig vänligt och artigt samt lär sig principer för rent spel.	K2,K3,K6	
M3 Eleven får många positiva upplevelser och känner sig delaktig vid planeringen av olika gymnastikformer.	Eleven får positiva upplevelser genom olika motionsformer. Eleven planerar innehållet tillsammans med läraren.	K1,K2	

Åk 9

Eleven ges en möjlighet att fördjupa sig i ämnet gymnastik. Eleven är aktivt med och planerar innehållet tillsammans med läraren. Gruppmedlemmarna kan tillsammans bestämma om de vill prova på nya grenar eller om de hellre fördjupar sig i grenar som redan är bekanta.

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetensen som målet anknyter till (K1-7)	Eventuella särdrag angående lärmiljöer och arbetssätt
M1 Eleven uppmuntras att fördjupa sina kunskaper i olika gymnastikformer.	Eleven vidareutvecklar sina kunskaper med hjälp av varierande aktiviteter.	K1,K3	
M2 Eleven handleds i att utveckla sin samarbetsförmåga så att hen kan behärska sina handlingar och känslouttryck med god hänsyn till andra.	Eleven lär sig att stödja och uppmuntra andra. Hen kan uppföra sig vänligt och artigt samt lär sig principen om rent spel.	K2,K3,K6	
M3 Eleven får många positiva upplevelser och känner sig delaktig vid planeringen av olika gymnastikformer.	Eleven får positiva upplevelser genom olika motionsformer. Eleven planerar aktivt innehållet tillsammans med läraren.	K1,K2	

Slöjd 3+2

Eleven ges möjlighet att fördjupa sina slöjdkunskaper och arbeta mångmateriellt. Undervisningens mål är att bredda och fördjupa både de praktiska färdigheterna och de teoretiska kunskaperna inom de valda arbetssätten. Eleverna får välja inriktning: I textilslöjd jobbar eleven huvudsakligen med textila material och i teknisk slöjd jobbar eleverna med fokus på trä- och metallarbeten. Eleven handleds i att själv ställa upp mål för sitt lärande samt i att dokumentera och utvärdera sin slöjdprocess. Slöjd handlar om skaparglädje, försök och misstag, färger och form samt förtrogenhet med olika material, verktyg, maskiner och redskap. Eleven övar sig också i att bearbeta och kombinera olika material för att framställa estetiska produkter av god kvalitet. Hen övar sig i att framföra sina egna idéer i form av planering, skisser och ritningar. IT är en naturlig del av arbetsprocesserna. Ämnet utvecklar en positiv inställning till eget arbete samt en förmåga att ställa upp egna mål.

Åk 8

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetensen som målet anknyter till (K1-7)	Eventuella särdrag angående lärmiljöer och arbetssätt
M1 Eleven handleds i att planera sitt arbete samt att utveckla idéer, undersöka och experimentera på ett företagsamt sätt.	Eleven planerar sitt arbete utgående från en teknik eller ett tema som läraren introducerar.	K2, K3	Välutrustade slöjdsalar med tillgång till ändamålsenliga verktyg, redskap och maskiner samt den it-utrustning som krävs för planering och dokumentering av slöjdprocessen behövs.
M2 Eleven vägleds i att ställa upp mål för sitt lärande och arbete. Hen får också vägledning i att genomföra en slöjdprocess i sin helhet samt i att utvärdera sitt lärande utgående från målen.	Eleven handleds i att ställa upp mål för sitt lärande. Eleven organiserar sin arbetsprocess och sin tidtabell i samråd med läraren men ansvarar själv för att arbetet blir klart inom en utsatt tid. Planering, framställning, dokumentering och utvärdering av arbetet hör till slöjdprocessen.	K1	
M3 Eleven handleds i att undersöka och mångsidigt använda olika redskap, material och ändamålsenliga metoder samt i att utveckla innovationer.	Eleven befäster sina tidigare slöjdkunskaper samt provar på nya tekniker och redskap vilka hen uppmuntras att tillämpa mångsidigt, tryggt, ändamålsenligt och fördomsfritt.	K4, K6	
M4 Eleven handleds i att lära sig använda slöjdbegrepp, tecken och symboler. Elevens visuella och tekniska uttrycksförmåga stärks.	Elevens eget visuella och tekniska uttrycksförmåga vidgas. Eleven lär sig använda slöjdbegrepp, tecken och symboler som en naturlig del av slöjdprocessen.	K2, K4, K5	
M5 Eleven handleds att uppfatta, förutse och reagera på riskfaktorer i arbetet samt i att arbeta tryggt och säkert.	Eleven får kunskap om arbetssäkerhet och riskfaktorer. Eleven blir medveten om risker och kan jobba säkert och tryggt.	K3, K4	
M6 Eleven handleds i att utnyttja informations- och kommunikationsteknikens möjligheter för planering, framställning och dokumentation samt för produktion och distribution av gemensam information.	Eleven använder sig av IT för att söka idéer och information i samband med planering och förverkligande av arbeten. Slöjdprocessen dokumenteras digitalt i ord och bild. Olika datatekniska tillämpningar används i undervisningen.	K5	
M7 Eleven vägleds att förstå betydelsen av praktiska färdigheter, slöjd och teknik i det egna livet, i samhället, i företagsverksamhet samt i det övriga arbetslivet.	Eleven handleds i att inse betydelsen av praktiskt arbete och samband mellan tjänster och produkter.	K6	
M8 Eleven vägleds i att tänka ekonomiskt och att i anslutning till slöjdprocessen göra val som främjar en hållbar livsstil.	Eleven handleds i att göra medvetna ekonomiska och ekologiska val i framställningen av sina slöjdalster. Eleven reflekterar över sina val i sin dokumentation.	K1, K4, K7	

Åk 9

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetensen som målet anknyter till (K1-7)	Eventuella särdrag angående lärmiljöer och arbetsätt
M1 Eleven handleds i att planera sitt arbete samt att utveckla idéer, undersöka och experimentera på ett företagsamt sätt.	Eleven planerar sitt arbete utgående från ett tema som hen själv arbetar fram genom att utforska sin omgivning, sina behov och sina egna intressen. Eleven vägleds också i att undersöka olika tekniska och estetiska lösningar.	K2, K3	Välutrustade slöjdsalar med tillgång till ändamålsenliga verktyg, redskap och maskiner samt den it-utrustning som krävs för planering och dokumentering av slöjdprocessen behövs.
M2 Eleven vägleds i att ställa upp mål för sitt lärande och arbete. Hen får också vägledning i att genomföra en slöjdprocess i sin helhet samt i att utvärdera sitt lärande utgående från målen.	Eleven ställer själv upp mål för sitt lärande. Eleven organiserar sin arbetsprocess och sin tidtabell samt ansvarar själv för att arbetet blir klart inom en utsatt tid. Planering, framställning, dokumentering och utvärdering av arbetet hör till slöjdprocessen.	K1	
M3 Eleven handleds i att undersöka och mångsidigt använda olika redskap, material och ändamålsenliga metoder samt i att utveckla innovationer.	Eleven fördjupar och vidareutvecklar sina tidigare slöjdkunskaper. Eleven uppmanas att tillämpa sina slöjdkunskaper mångsidigt, ändamålsenligt, tryggt och fördomsfritt för att skapa ett estetiskt tilltalande slöjdarbete av god kvalitet.	K4, K6	
M4 Eleven handleds i att lära sig använda slöjdbegrepp, tecken och symboler. Elevens visuella och tekniska uttrycksförmåga stärks.	Elevens eget visuella och tekniska uttrycksförmåga vidgas och fördjupas i varje arbete. Eleven använder slöjdbegrepp, tecken och symboler som en naturlig del av slöjdprocessen.	K2, K4, K5	
M5 Eleven handleds i att uppfatta, förutse och reagera på riskfaktorer i arbetet och arbeta tryggt och säkert.	Eleven kan själv beakta arbetssäkerhet och riskfaktorer. Eleven är medveten om risker och kan jobba säkert och tryggt.	K3, K4	
M6 Eleven handleds att utnyttja informations- och kommunikationsteknikens möjligheter för planering och framställning och dokumentation samt för produktion och distribution av gemensam information.	Eleven använder sig av IT för att söka idéer och information i samband med planering och förverkligande av arbeten. Slöjdprocessen dokumenteras digitalt i ord och bild. Olika datatekniska tillämpningar används i undervisningen.	K5	
M7 Eleven vägleds att förstå betydelsen av praktiska färdigheter, slöjd och teknik i det egna livet, i samhället, i företagsverksamhet och i det övriga arbetslivet.	Eleven kan själv inse betydelsen av praktiskt arbete och samband mellan tjänster och produkter.	K6	
M8 Eleven vägleds i att tänka ekonomiskt och att i anslutning till slöjdprocessen göra val som främjar en hållbar livsstil.	Eleven kan göra medvetna ekonomiska och ekologiska val i framställningen av sina slöjdarbete. Eleven reflekterar moget över sina val i sin dokumentation.	K1, K4, K7	

Valfria ämnen 2+2

De valfria ämnena 2+2 Bedöms med vitsord.

Bildkonst 2+2

Åk 8

Målet med de valfria studierna i bildkonst är att eleven får fördjupa sitt personliga förhållande till bildkonsten och annan visuell kultur samt lär sig att ställa upp konkreta mål för sitt arbete. Undervisningen ska skapa förutsättningar för fortsatta studier efter grundskolan. Eleven uppmuntras till att experimentera och prova på material och arbetssätt, både konkret och virtuellt. I de valfria studierna har eleven möjlighet att fördjupa sig enligt sina egna intressen.

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetens som anknyter till målet
Att iaktta och tänka visuellt		
M1 Eleven sporras att iaktta konst, omgivning och visuell kultur med olika sinnen och mångsidigt använda olika metoder i bildframställning.	I1, I2, I3	K1, K3, K4,K5
M2 Eleven uppmuntras att diskutera sina egna och andras iakttagelser och tankar samt att motivera sina åsikter.	I1, I2, I3	K2, K4, K5, K6
M3 Eleven inspireras att ge uttryck för sina iakttagelser och tankar i bild genom att använda olika tekniker och metoder för att uttrycka sig i olika miljöer.	I2, I2,I3	K2, K3, K4, K5
Att skapa bilder		
M4 Eleven handleds i att använda olika material, tekniker och uttryckssätt samt i att fördjupa sin förmåga att skapa bilder.		K2, K3, K5, K6
M5 Eleven handleds i att tillämpa ett undersökande arbetssätt när hen skapar bilder självständigt eller tillsammans med andra.	I1, I2, I3	K1, K2, K3, K5
M6 Eleven uppmuntras att uttrycka sina åsikter samt att tillämpa visuella kommunikations- och uttryckssätt för att påverka genom sina egna bilder.	I1, I2, I3	K1, K2, K4, K7
Att tolka visuell kultur		
M7 Eleven vägleds i att använda olika visuella och verbala metoder för att tolka bilder.	I1, I2, I3	K1,K4, K5,K6
M8 Eleven handleds i att granska vilken betydelse konst och annan visuell kultur har för individen, gruppen och samhället ur ett historiskt och kulturellt perspektiv.	I1, I2, I3	K2, K3, K6, K7
M9 Eleven inspireras att använda sig av olika tidsepokers och kulturers sätt att skapa bilder i sitt bildskapande.	I1,I2,I3	K1,K2,K5,K6
Att uppfatta estetiska, ekologiska och etiska värden		
M10 Eleven handleds i att ta ställning till värden som finns i den visuella kulturen, i konsten samt i omgivningen.	I1, I2, I3	K3, K4, K6, K7
M11 Eleven uppmuntras att beakta kulturell mångfald och hållbar utveckling i sitt bildskapande samt att påverka genom bilder.	I1, I2, I3	K1, K2, K4,K7

Bedömningskriterier för vitsordet 8 i slutbedömningen

Mål för undervisningen	Innehåll	Föremål för bedömningen i läroämnet	Kunskapskrav för goda kunskaper/vitsordet åtta
Att iakta och tänka visuellt			
M1 Eleven sporras att iakta konst, omgivning och visuell kultur med olika sinnen och mångsidigt använda olika metoder i bildframställning.	11, 12, 13	Förmåga att iakta visuell kultur, konst samt omgivning	Eleven kan använda olika visuella hjälpmedel vid granskning av omgivningen och dess bilder.
M2 Eleven uppmanas att diskutera sina egna och andras iakttagelser och tankar samt att motivera sina åsikter.	11, 12, 13	Förmåga att reflektera över iakttagelser och tankar	Eleven kan uttrycka sina iakttagelser och tankar om den visuella kulturen, konsten samt omgivningen verbalt.
M3 Eleven inspireras att ge uttryck för sina iakttagelser och tankar i bild genom att använda olika tekniker och metoder för att uttrycka sig i olika miljöer.	11, 12, 13	Förmåga att uttrycka iakttagelser och tankar med hjälp av bilder	Eleven kan använda olika tekniker och metoder för att uttrycka sina iakttagelser och tankar i bild.
Att skapa bilder			
M4 Eleven handleds i att använda olika material, tekniker och uttryckssätt samt i att fördjupa sin förmåga att skapa bilder.	11, 12, 13	Förmåga att uttrycka sig i bild	Eleven kan målmedvetet använda olika material, tekniker och uttryckssätt för att uttrycka sig i bild.
M5 Eleven handleds i att tillämpa ett undersökande arbetssätt när hen skapar bilder självständigt eller tillsammans med andra.	11, 12, 13	Förmåga att arbeta på ett undersökande sätt	Eleven kan använda ett undersökande arbetssätt självständigt och tillsammans med andra.
M6 Eleven uppmanas att uttrycka sina åsikter samt att tillämpa visuella kommunikations- och uttryckssätt för att påverka genom sina egna bilder.	11, 12, 13	Förmåga att påverka med hjälp av bilder	Eleven strävar efter att påverka miljö och visuell kultur med hjälp av bilder.
Att tolka visuell kultur			
M7 Eleven vägleds i att använda olika visuella och verbala metoder för att tolka bilder.	11, 12, 13	Förmåga att tillämpa olika metoder för att tolka bilder	Eleven kan använda bl.a. visuella och verbala metoder för att tolka bilder.
M8 Eleven handleds i att granska vilken betydelse konst och annan visuell kultur har för individen, gruppen och samhället ur ett historiskt och kulturellt perspektiv.	11, 12, 13	Förmåga att granska betydelsen av visuell kultur	Eleven deltar utgående från sina tolkningar i diskussioner om vad konst och annan visuell kultur betyder.
M9 Eleven inspireras att använda sig av olika tidsepokers och kulturers sätt att skapa bilder i sitt bildskapande.	11, 12, 13	Förmåga att tillämpa olika kulturers sätt att uttrycka sig i bild	Eleven kan tillämpa några olika kulturers sätt att uttrycka sig i bild.
Att uppfatta estetiska, ekologiska och etiska värden			
M10 Eleven handleds i att ta ställning till värden som finns i den visuella kulturen, i konsten samt i omgivningen.	11, 12, 13	Förmåga att uttrycka sin syn på värden	Eleven kan uttrycka sin syn på de värden som framkommer i visuell kultur, konst och omgivning.
M11 Eleven uppmanas att beakta kulturell mångfald och hållbar utveckling i sitt bildskapande samt att påverka genom bilder.	11, 12, 13	Förmåga att uttrycka sig och påverka genom bilder	Eleven granskar kulturell mångfald och hållbar utveckling i sina bilder samt blir medveten om möjligheterna att påverka genom bilder.

Åk 9

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetens som anknyter till målet
Att iaktta och tänka visuellt		
M1 Eleven sporras att iaktta konst, omgivning och visuell kultur med olika sinnen och mångsidigt använda olika metoder i bildframställning.	I1, I2, I3	K1, K3, K4,K5
M2 Eleven uppmuntras att diskutera sina egna och andras iakttagelser och tankar samt att motivera sina åsikter.	I1, I2, I3	K2, K4, K5, K6
M3 Eleven inspireras att ge uttryck för sina iakttagelser och tankar i bild genom att använda olika tekniker och metoder för att uttrycka sig i olika miljöer.	I2, I2,I3	K2, K3, K4, K5
Att skapa bilder		
M4 Eleven handleds i att använda olika material, tekniker och uttryckssätt samt i att fördjupa sin förmåga att skapa bilder.		K2, K3, K5, K6
M5 Eleven handleds i att tillämpa ett undersökande arbetssätt när hen skapar bilder självständigt eller tillsammans med andra.	I1, I2, I3	K1, K2, K3, K5
M6 Eleven uppmuntras att uttrycka sina åsikter samt att tillämpa visuella kommunikations- och uttryckssätt för att påverka genom sina egna bilder.	I1, I2, I3	K1, K2, K4, K7
Att tolka visuell kultur		
M7 Eleven vägleds i att använda olika visuella och verbala metoder för att tolka bilder.	I1, I2, I3	K1,K4, K5,K6
M8 Eleven handleds i att granska vilken betydelse konst och annan visuell kultur har för individen, gruppen och samhället ur ett historiskt och kulturellt perspektiv.	I1, I2, I3	K2, K3, K6, K7
M9 Eleven inspireras att använda sig av olika tidsepokers och kulturers sätt att skapa bilder i sitt bildskapande.	I1,I2,I3	K1,K2,K5,K6
Att uppfatta estetiska, ekologiska och etiska värden		
M10 Eleven handleds i att ta ställning till värden som finns i den visuella kulturen, i konsten samt i omgivningen.	I1, I2, I3	K3, K4, K6, K7
M11 Eleven uppmuntras att beakta kulturell mångfald och hållbar utveckling i sitt bildskapande samt att påverka genom bilder.	I1, I2, I3	K1, K2, K4,K7

Bedömningen av lärandet i bildkonst ska vara uppmuntrande och handledande samt beakta elevens individuella framsteg. Bedömningen ska stödja eleven att utveckla sin förmåga att skapa och tolka bilder, kunskapen om konst och annan visuell kultur samt utveckla långsiktiga arbetssätt och färdigheter i självbedömning. Med hjälp av bedömningen handleds eleven att uttrycka sina tankar och att värdesätta andras synpunkter. Bedömningen av lärandet ska omfatta alla dimensioner av det konstnärliga lärandet som definieras i målen för undervisningen.

Bedömningskriterierna för vitsordet 8 i slutbedömningen

Mål för undervisningen	Innehåll	Föremål för bedömningen i läroämnet	Kunskapskrav för goda kunskaper/vitsordet åtta
Att iakttä och tänka visuellt			
M1 Eleven sprörras att iakttä konst, omgivning och visuell kultur med olika sinnen och mångsidigt använda olika metoder i bildframställning.	I1, I2, I3	Förmåga att iakttä visuell kultur, konst och omgivning	Eleven kan använda olika visuella hjälpmedel vid granskning av bilder som finns i omgivningen.
M2 Eleven uppmuntras att diskutera sina egna och andras iakttagelser och tankar samt att motivera sina åsikter.	I1, I2, I3	Förmåga att reflektera över iakttagelser och tankar	Eleven kan uttrycka sina iakttagelser och tankar om visuell kultur, konst och omgivning verbalt.
M3 Eleven inspireras att ge uttryck för sina iakttagelser och tankar i bild genom att använda olika tekniker och metoder för att uttrycka sig i olika miljöer.	I1, I2, I3	Förmåga att uttrycka iakttagelser och tankar med hjälp av bilder	Eleven kan använda olika tekniker och metoder för att uttrycka sina iakttagelser och tankar i bild.
Att skapa bilder			
M4 Eleven handleds i att använda olika material, tekniker och uttryckssätt samt i att fördjupa sin förmåga att skapa bilder.	I1, I2, I3	Förmåga att uttrycka sig i bild	Eleven kan målmedvetet använda olika material, tekniker och uttryckssätt för att uttrycka sig i bild.
M5 Eleven handleds i att tillämpa ett undersökande arbetssätt när hen skapar bilder självständigt eller tillsammans med andra.	I1, I2, I3	Förmåga att arbeta på ett undersökande sätt	Eleven kan använda ett undersökande arbetssätt självständigt och tillsammans med andra.
M6 Eleven uppmuntras att uttrycka sina åsikter samt att tillämpa visuella kommunikations- och uttryckssätt för att påverka genom sina egna bilder.	I1, I2, I3	Förmåga att påverka med hjälp av bilder	Eleven strävar efter att påverka miljö och visuell kultur med hjälp av bilder.
Att tolka visuell kultur			
M7 Eleven vägleds i att använda olika visuella och verbala metoder för att tolka bilder.	I1, I2, I3	Förmåga att tillämpa olika metoder för att tolka bilder	Eleven kan använda bl.a. visuella och verbala metoder för att tolka bilder.
M8 Eleven handleds i att granska vilken betydelse konst och annan visuell kultur har för individen, gruppen och samhället ur ett historiskt och kulturellt perspektiv.	I1, I2, I3	Förmåga att granska betydelsen av visuell kultur	Eleven deltar utgående från sina tolkningar i diskussioner om vad konst och annan visuell kultur betyder.
M9 Eleven inspireras att använda sig av olika tidsepokers och kulturers sätt att skapa bilder i sitt bildskapande.	I1, I2, I3	Förmåga att tillämpa olika kulturers sätt att uttrycka sig i bild	Eleven kan tillämpa några olika kulturers sätt att uttrycka sig i bild.
Att uppfatta estetiska, ekologiska och etiska värden			
M10 Eleven handleds i att ta ställning till värden som finns i den visuella kulturen, i konsten samt i omgivningen.	I1, I2, I3	Förmåga att uttrycka sin syn på värden	Eleven kan uttrycka sin syn på värden som framkommer i visuell kultur, konst och omgivning.
M11 Eleven uppmuntras att beakta kulturell mångfald och hållbar utveckling i sitt bildskapande samt att påverka genom bilder.	I1, I2, I3	Förmåga att uttrycka sig och påverka genom bilder	Eleven granskar kulturell mångfald och hållbar utveckling i sina bilder samt blir medveten om möjligheterna att påverka genom bilder.

Huslig ekonomi 2+2

I denna kurs får eleven en möjlighet att fördjupa sig i läroämnet huslig ekonomi.

Under kursens gång bekantar sig eleven med den finska och den internationella matkulturen. Detta görs i form av ett projekt. Under projektets gång kommer eleven att göra informationssökning för att få fram tillförlitliga källor som eleven kan använda sig av i sitt arbete. Undervisningen tar fasta på de finländska högtider och fester som förknippas till mat. Trender och aktualiteter inom ämnet tangeras.

I kursen fokuserar vi också på internationell matlagning.

Ekologiskt och ekonomiskt tankesätt genomsyrar ämnet och skötsel av hushåll är en viktig del av undervisningen.

Bedömningen av kursen sker både summativt och formativt.

Åk 8

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetensen som målet anknyter till (K1-7)	Eventuella särdrag angående lärmiljöer och arbetssätt
M1 Eleven ges en möjlighet att tillämpa och bredda sina praktiska kunskaper inom huslig ekonomi.	Eleven hanterar livsmedel och gör olika praktiska arbetsmoment. Elevens praktiska färdigheter tränas och breddas.	K 1-7	
M2 Eleven ges en möjlighet att bredda sina teoretiska kunskaper inom ämnet huslig ekonomi.	Elevens teoretiska kunskaper breddas genom att aktualiteter behandlas. Nätsidor och övriga digitala redskap används som stöd. I skriftliga projektarbeten uppmuntras eleven att använda sig av mångsidiga källor. Sökning och tillämpning av tillförlitlig information ligger i fokus när eleven gör skriftliga arbeten.	K 1-7	
M3 Eleven handleds i att ställa egna mål, utvärdera, organisera och planera sitt arbete både enskilt och i grupp.	Elevens förmåga att planera sitt arbete stärks. Eleven ställer upp mål för sitt arbete samt utvärderar sitt arbete enskilt och i grupp.	K1 - 7	

Åk 9

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen (skiv eget innehåll om det inte finns direkt anknytning till läroplanen)	Kompetensen som målet anknyter till (K1-7)	Eventuella särdrag angående lärmiljöer och arbetssätt
M1 Eleven ges en möjlighet att tillämpa och fördjupa sina praktiska kunskaper inom huslig ekonomi.	Eleven hanterar livsmedel och gör olika praktiska arbetsmoment. Elevens praktiska färdigheter tränas och fördjupas.	K 1-7	
M2 Eleven ges en möjlighet att fördjupa sina teoretiska kunskaper inom ämnet huslig ekonomi.	Elevens teoretiska kunskaper fördjupas genom att aktualiteter tas upp. Nätsidor och övriga digitala redskap används som stöd. I skriftliga projektarbeten uppmuntras eleven att använda sig av mångsidiga källor. Sökning och tillämpning av tillförlitlig information ligger i fokus när eleven gör skriftliga arbeten.	K 1-7	
M3 Eleven handleds i att ställa egna mål, utvärdera, organisera och planera sitt arbete både enskilt och i grupp.	Elevens förmåga att planera sitt arbete stärks. Eleven ställer upp mål för sitt arbete samt utvärderar sitt arbete enskilt och i grupp.	K 1-7	

Bedömningskriterierna för vitsordet 8 i slutbedömningen

Mål för undervisning	Innehåll	Mål för bedömning	Kunskapskrav för vitsordet åtta
M1 Elevens praktiska färdigheter tränas. Eleven lär sig ta hänsyn till hygieniska och estetiska aspekter.	Eleven hanterar livsmedel och gör olika praktiska arbetsmoment. Elevens praktiska färdigheter tränas och fördjupas.		Eleven kan använda sig av olika arbetsmetoder för att laga mat, baka och utföra grundläggande uppgifter i hemmet. Eleven tar också hänsyn till estetiska och hygieniska aspekter.
M2 Förmågan att söka och använda sig av information tränas.	Teoretiska kunskaper fördjupas genom att aktualiteter tas upp. Nätsidor och övriga digitala redskap används som stöd. I skriftliga projektarbeten uppmuntras eleven att använda sig av mångsidiga källor. Sökning och tillämpning av tillförlitlig information ligger i fokus när eleven gör skriftliga arbeten.		Eleven kan söka och tolka information, symboler och tecken som relaterar till ämnet. Eleven kan reflektera över informationens tillförlitlighet.
M3 Eleven lär sig ställa upp mål och att genomföra det arbete hen planerat.	Elevens förmåga att planera sitt arbete stärks. Eleven ställer upp mål för sitt arbete samt utvärderar sitt arbete enskilt och i grupp.		Eleven kan sätta upp mål för sin verksamhet och arbeta för att uppnå dem. Eleven kan utvärdera sitt eget lärande och sitt eget sätt att arbeta i förhållande till målen.

Historia som valfritt ämne

Åk 8 och 9

Syftet med ämnet är att ge eleven en möjlighet att fördjupa sig i historiska händelser, epoker, personer och kulturer. Eleven utvecklar sin förmåga att se orsaker och följder samt lär sig sätta in historiska händelser i ett större perspektiv. Eleven får en ökad förståelse för vikten av historia som vetenskap och kan bemöta dagens värld, kulturer och åsikter med större öppenhet. Dessutom övar eleven sig i att tolka olika sorters källor, att skapa en egen uppfattning utgående från dem samt i att vara källkritisk.

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetensen som målet anknyter till (K1-7)	Eventuella särdrag angående lärmiljöer och arbetssätt
M1 Eleven fördjupar sitt intresse för historia som vetenskap och som identitetsskapande läroämne.	Eleven väljer innehåll bland följande alternativ: <ul style="list-style-type: none">- historiska personer- händelser- skeenden- kulturer	K1-7	Vi gör museibesök, studieresor, projekt m.m.
M2 Eleven aktiveras att söka historisk information i olika källor samt att bedöma deras tillförlitlighet. Eleven handleds att göra en egen motiverad tolkning utgående från dem.	Eleven väljer innehåll bland följande alternativ: <ul style="list-style-type: none">- historiska personer- händelser- skeenden- kulturer	K1-7	
M3 Eleven handleds i att skriva vetenskapliga texter. Eleverna lär sig elevbedömning, muntlig framställning samt utvecklar sina kunskaper i digital presentationsteknik.	Eleven väljer innehåll bland följande alternativ: <ul style="list-style-type: none">- historiska personer- händelser- skeenden- kulturer	K1-6	
M4 Eleven handleds i att bedöma olika orsaker till historiska händelser och företeelser samt deras följder.	Eleven väljer innehåll bland följande alternativ: <ul style="list-style-type: none">- historiska personer- händelser- skeenden- kulturer	K1-5	

Bedömningskriterierna för vitsordet 8 i slutbedömningen

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för bedömning	Kunskapskrav
M1	<p>Eleven väljer innehåll bland följande alternativ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - historiska personer - händelser - skeenden - kulturer 	Eleven är delaktig i undervisningen.	Eleven visar intresse samt har god timaktivitet.
M2	<p>Eleven väljer innehåll bland följande alternativ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - historiska personer - händelser - skeenden - kulturer 	Eleven har förmåga att söka och tolka källor och historisk information.	Eleven kan söka tillförlitlig information samt läsa och tolka olika slags källor.
M3	<p>Eleven väljer innehåll bland följande alternativ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - historiska personer - händelser - skeenden - kulturer 	Eleven gör muntliga, skriftliga och multimodala prestationer. Även alternativa framställningssätt bedöms.	Eleven slutför sitt projekt i tid samt presenterar arbetet. Eleven visar i sitt arbete att hen har god förmåga att använda källor och historisk information.
M4	<p>Eleven väljer innehåll bland följande alternativ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - historiska personer - händelser - skeenden - kulturer 	Eleven har förmåga att förstå orsak och verkan i historiska sammanhang.	Eleven kan skilja viktiga faktorer som förklarar historiska händelser eller företeelser från mindre viktiga.

Media 2+2

Åk 8 och 9

Målet med ämnet det valfria ämnet media är att eleven får praktiska kunskaper och färdigheter i att skapa olika mediala budskap. Eleven utvecklar också sin förmåga att förhålla sig kritiskt och analytiskt till medier.

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetenser	Eventuella särdrag angående lärmiljöer och arbetssätt
Att iaktta och analysera kritiskt olika medier		K 1-7 i samtliga innehåll	
M1 Eleven sporras att iaktta olika mediala budskap och att mångsidigt använda olika metoder för att framställa budskap i media.	Vi analyserar och diskuterar mediernas historia och roll. Vi behandlar fotografi, film, reklam, propaganda, politik samt sociala medier.		
Att skapa medier			
M2 Eleven uppmuntras att uttrycka sina åsikter samt att tillämpa visuella kommunikations- och uttryckssätt för att påverka.	Komposition, budskap, symbolik i bilder, digital bildhantering, filmens berättarteknik och dramaturgi behandlas. Vi gör egna videoprojekt samt editerar.		
Att tolka medier			
M3 Eleven handleds att granska vilken betydelse olika medier har för individen, gruppen och samhället ur ett historiskt och kulturellt perspektiv.	Mediehistoria, fotografiets historia samt filmhistoria behandlas.		
Att uppfatta estetiska, ekologiska och etiska värden			
M4 Eleven handleds att ta ställning till värden som finns i olika medier.	Vi analyserar reklamer och nyheter samt diskuterar hur dessa påverkar oss.		

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för bedömning	
M1 Eleven handleds i att iaktta och tänka visuellt och kritiskt.	Vi behandlar mediernas byggstenar och bakgrund samt hur de påverkar oss.	Eleven kan förhålla sig analytiskt till olika mediabudskap.	
M2 Att skapa medier	Vi skapar kamera, videokamera, datorprogram och appar med hjälp av olika digitala verktyg.	Eleven kan använda olika uttryckssätt självständigt och verka som medlem i en arbetsgrupp.	
M3 Eleven övar sig att tolka medier.	Vi behandlar bildanalys.	Eleven deltar i diskussioner och kan medier.	
M4 Eleven lär sig att uppfatta estetiska, ekologiska och etiska värden.	Vi gör egna projekt där estetiska, ekologiska och etiska värden beaktas.	Elev förstår vad estetiska, ekologiska och etiska värden betyder och kan uttrycka dem i sitt eget arbete.	

Mode och design 2+2

I textilslöjdens kortare kurs ligger fokus på mode och klädsömnad. Eleven får möjlighet att planera och tillverka kläder och accessoarer enligt eget intresse. Begrepp som mode, stil och egen identitet behandlas teoretiskt och praktiskt. Eleven planerar och tillverkar kläder och accessoarer i olika tekniker och material. Eleven handleds i grunderna för mönsterhantering samt arbetar med olika material och tekniker.

Åk 8

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetensen som målet anknyter till (K1-7)
M1 Eleven handleds i att planera sitt arbete samt i att utveckla idéer, undersöka och experimentera med mönsterhantering, sömnad och/eller specialtekniker på ett företagsamt sätt.	Eleven planerar sitt arbete utgående från tekniker eller teman som läraren introducerar.	K2, K3
M2 Eleven handleds i att ställa upp mål för sitt lärande och arbete, att utgående från målen genomföra en slöjdprocess i sin helhet samt i utvärdera sitt lärande.	Eleven ställer upp mål för sitt lärande. Eleven organiserar sin arbetsprocess och sin tidtabell i samråd med läraren men ansvarar själv för att arbetet blir klart inom en utsatt tid. Planering, framställning, dokumenteringen och utvärderingen av arbetet hör till slöjdprocessen.	K1, K3
M3 Eleven handleds i att undersöka och mångsidigt använda olika redskap, material och ändamålsenliga metoder samt i att utveckla innovationer inom klädsömnad, tygdekoration och andra textila tekniker.	Eleven övar sina tidigare slöjdkunskaper inom textila arbetssätt samt provar på nya tekniker och redskap som hen uppmuntras att tillämpa mångsidigt, ändamålsenligt och fördomsfritt för att skapa personliga arbeten av god kvalitet.	K4, K6
M4 Elevens visuella och tekniska uttrycksförmåga stärks genom praktiskt arbete.	Elevens egen visuella och tekniska uttrycksförmåga utvecklas i det praktiska arbetet.	K2, K4, K5
M4 Eleven handleds i att lära sig använda slöjdbegrepp, tecken och symboler.	Eleven bekantar sig med olika symboler, tecken och begrepp som tangerar t.ex. sömnad och mönsterhantering.	K1, K4,
M6 Eleven vägleds att tänka ekonomiskt och att i anslutning till slöjdprocessen göra val som främjar en hållbar livsstil.	Eleven övar sig på att göra medvetna ekonomiska och ekologiska val i framställningen av sina slöjdalster. Eleven vägleds i att vara en kritisk konsument av mode och kläder. Eleven lär sig värdesätta god kvalitet i sin omgivning.	K3, K2, K7

Åk 9

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetensen som målet anknyter till (K1-7)
M1 Eleven planerar sitt arbete samt utvecklar idéer, undersöker och experimenterar med mönsterhantering, sömnad och specialtekniker på ett företagsamt sätt.	Eleven planerar sitt arbete utgående från en teknik eller ett tema enligt eget intresse. Eleven vidareutvecklar sina idéer med hjälp av skisser, prover och experiment.	K2, K3
M2 Eleven ställer upp mål för sitt lärande och arbete. Utgående från målen genomför hen en slöjdprocess i sin helhet samt utvärderar sitt lärande.	Eleven ställer upp mål för sitt lärande. Eleven organiserar sin arbetsprocess och sin tidtabell och ansvarar själv för att arbetet blir klart inom en rimlig tid. Planering, framställning, dokumenteringen och utvärderingen av arbetet hör till slöjdprocessen.	K1, K3 K6
M3 Eleven handleds i att undersöka och mångsidigt använda olika redskap, material och ändamålsenliga metoder samt i att utveckla innovationer inom klädsömnad, tygdekoration eller andra textila tekniker.	Eleven vidareutvecklar sina tidigare slöjdkunskaper inom textila arbetssätt för att framställa personliga och estetiskt tilltalande arbeten av god kvalitet.	K4, K6
M4 Eleven handleds i att lära sig använda slöjdbegrepp, tecken och symboler.	Eleven använder självständigt olika symboler, tecken och begrepp som tangerar t.ex. sömnad och mönsterhantering.	K1, K4,
M4 Elevens visuella och tekniska uttrycksförmåga stärks.	Elevens egna visuella, materiella och tekniska uttrycksförmåga utvecklas i det praktiska arbetet. Eleven övar sig att tolka mode och klädsel som en del av kulturen.	K2, K4, K5

Bedömningskriterierna för vitsordet 8 i slutbedömningen

Mål för undervisningen	Mål för bedömning	Kunskapskrav för vitsordet 8
M1	Elevens förmåga att själv planera sitt arbete	Eleven planerar sina slöjdarbeten utgående från sina behov och intressen samt utgående från de resurser som står till förfogande.
M2	Elevens förmåga att ställa upp mål för sitt lärande	Eleven kan själv ställa upp mål för sitt lärande och realistiskt utvärdera hur målen uppnåtts. Elevens arbeten blir klara.
M3	Elevens färdigheter i att använda olika tekniker och redskap på ett ändamålsenligt sätt för att tillverka ett arbete av god kvalitet	Eleven kan och vill använda olika slöjdtekniker på ett ändamålsenligt sätt och vill gärna vidareutveckla tidigare kunskaper. Elevens arbeten är av god kvalitet.
M4	Elevens egna visuella, materiella och tekniska uttrycksförmåga	Eleven använder sig av möjligheter hos textila tekniker och material för att skapa ett eget uttryck i sina arbeten.
M5	Elevens förmåga att använda begrepp och symboler	Eleven använder begrepp och symboler som en naturlig del av sin slöjdprocess.
M6	Elevens förmåga reflektera över och göra ekonomiska och ekologiska val i sin slöjdprocess	Eleven reflekterar sakligt och mångsidigt över sina val som slöjdare och klädkonsument.

Motion och muskler 2+2

I det valbara ämnet "Motion och muskler" får eleven möjlighet att träna sin egen kondition. Med hjälp av varierande konditions- och muskelträning lär sig eleven att träna på ett säkert sätt.

Åk 8

I årskurs 8 använder eleven främst den egna kroppen som vikt.

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetensen som målet anknyter till (K1-7)	Eventuella särdrag angående lärmiljöer och arbetssätt
M1 Eleven får hjälp att förstå betydelsen av tillräcklig fysisk aktivitet samt fördjupar sina kunskaper i en motionsinriktad livsstil.	Undervisningen är nivåanpassad. Genom positiva upplevelser blir eleven motiverad att utöva olika motionsformer som en del av en hälsosam livsstil. Diskussioner är en central del.	K3	Eleverna tränar främst i skolans gymnastik- och konditionssal.
M2 Eleven handleds i att agera tryggt och sakligt vid konditions- och styrketräning.	Under mångsidiga lektioner lär sig eleven att träna uthållighet och styrka. Den egna kroppen fungerar som vikt.	K3, K6	
M3 Eleven uppmuntras att ta ansvar för sin träning och att stärka sin förmåga att arbeta självständigt.	Eleven lär sig träna självständigt.	K1, K3	

Åk 9

I årskurs 9 använder eleven främst den egna kroppen som vikt, men även träning med lätta vikter ingår.

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetensen som målet anknyter till (K1-7)	Eventuella särdrag angående lärmiljöer och arbetssätt
M1 Eleven får hjälp att förstå betydelsen av tillräcklig fysisk aktivitet samt fördjupar sina kunskaper i en motionsinriktad livsstil.	Undervisningen är nivåanpassad. Genom positiva upplevelser blir eleven motiverad att utöva olika motionsformer som en del av en hälsosam livsstil.	K3	Eleverna tränar främst i skolans gymnastik- och konditionssal.
M2 Eleven handleds i att agera tryggt och sakligt vid konditions- och styrketräning.	Under mångsidiga lektioner lär sig eleven att träna uthållighet och styrka. Den egna kroppen fungerar som vikt, men även träning med lätta vikter ingår.	K3, K6	
M3 Eleven uppmuntras eleven att ta ansvar för sin träning och att stärka sin förmåga att arbeta självständigt.	Eleven lär sig träna självständigt.	K1, K3	

Bedömningskriterierna för vitsordet 8 i slutbedömningen

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för bedömning	Kunskapskrav
M1 Eleven får hjälp att förstå betydelsen av tillräcklig fysisk aktivitet samt fördjupar sina kunskaper i en motionsinriktad livsstil.	Undervisningen är nivåanpassad. Genom positiva upplevelser blir eleven motiverad att utöva olika motionsformer som en del av en hälsosam livsstil.	Förmåga att utvärdera fysiska egenskaper	Eleven kan utvärdera sina fysiska egenskaper.
M2 Eleven handleds i att agera tryggt och sakligt vid konditions- och styrketräning.	Under mångsidiga lektioner lär sig eleven att träna uthållighet och styrka. Den egna kroppen fungerar som vikt, men även träning med lätta vikter ingår.	Förmåga att träna kondition och styrka på olika sätt	Eleven kan tillämpa sina kunskaper och färdigheter i en konditionssal.
M3 Eleven uppmuntras att ta ansvar för sin träning och att stärka sin förmåga att arbeta självständigt.	Eleven lär sig träna självständigt.	Arbetsätt	Eleven kan för det mesta arbeta ansvarsfullt och självständigt.

Musik 2+2

Åk 8

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetensen som målet anknyter till (K1-7)	Eventuella särdrag angående lärmiljöer och arbetssätt
M1 Eleven uppmuntras att medverka konstruktivt i musicerande grupper och i musikaliska sammanhang.	Eleven deltar aktivt och tar hänsyn till de andra medlemmarna. Eleven bidrar med kamratbedömning och handleds i att ge konstruktiv respons.	K2, K7	
M2 Eleven får hjälp med att upprätthålla förmågan att använda sin röst och sjunga samt att vidareutveckla den i musicerande grupper.	Eleven deltar i olika röstövningar och lär sig att anpassa sin röst till de övriga i gruppen. Eleven blir medveten om de förändringar som sker/skett i rösten under målbrottet och lär sig att använda mikrofonen på ett naturligt sätt.	K2	
M3 Eleven uppmuntras att vidareutveckla sina färdigheter att spela och musicera i grupp genom att använda kropp och rytm samt melodi- och ackordinstrument.	Eleven fördjupar sina kunskaper i rytm-, stavspels- och bandinstrument samt fördjupar sina färdigheter i samspel. Eleven får i mån av möjlighet satsa på valfritt instrument. Eleven handleds i att lära sig av sina kamrater.	K2	
M4 Eleven handleds att måna om sin hörsel och att se till att musik- och ljudmiljön är trygg.	Eleven handleds i att använda instrument och annan musikutrustning på ett ändamålsenligt och ansvarsfullt sätt samt i vårda sin hörsel och bidra till att ljudnivån hålls på en acceptabel nivå i samband med musicerande.	K3	
M5 Eleven handleds i att utveckla sina musikaliska färdigheter genom övning, att ställa upp mål för sitt musikaliska lärande och att bedöma sina framsteg i förhållande till målen.	Eleven ges möjlighet att delta i planeringen av såväl musikundervisning som uppträdande. Hen övar in program, enskilt eller tillsammans med andra och bereds möjlighet att uppträda på olika tillställningar. Eleven uppmuntras att tolerera osäkerhet och halvfärdighet när man övar och uppträder. Hen uppmuntras även analysera och bedöma sina egna och gruppens framsteg.	K1	

Åk 9

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen (skriv eget innehåll om det inte finns direkt anknytning till läroplanen)	Kompetensen som målet anknyter till (K1-7)	Eventuella särdrag angående lärmiljöer och arbetssätt
M1 Eleven uppmuntras att medverka konstruktivt i musicerande grupper och i musikaliska sammanhang.	Eleven deltar aktivt och tar hänsyn till de andra medlemmarna. Eleven bidrar med kamratbedömning och ger konstruktiv respons.	K2, K7	
M2 Eleven får hjälp med att upprätthålla förmågan att använda sin röst och sjunga samt med att vidareutveckla den i musicerande grupper.	Eleven deltar i olika röstövningar och lär sig att anpassa sin röst till de övriga i gruppen. Eleven fördjupar sitt kunnande i mikrofonteknik.	K2	
M3 Eleven uppmuntras att vidareutveckla sina färdigheter att spela och musicera i grupp genom att använda kropp och rytm samt melodi- och ackordinstrument	Eleven breddar sina kunskaper i rytm-, stavspels- och bandinstrument. Eleven får, i mån av möjlighet, satsa på valfritt instrument och specialisera sig på det.	K2	
M4 Eleven handleds i att måna om sin hörsel samt i att se till att musik- och ljudmiljön är trygg.	Eleven kan använda instrument och annan musikutrustning på ett ändamålsenligt och ansvarsfullt sätt och bidrar till att ljudnivån hålls på en acceptabel nivå i samband med musicerande.	K3	
M5 Eleven handleds i att utveckla sina musikaliska färdigheter genom övning, att ställa upp mål för sitt musikaliska lärande samt i att bedöma sina framsteg i förhållande till målen.	Eleven deltar i planeringen av såväl musikundervisning som uppträdande. Hen övar in program, enskilt eller tillsammans med andra och bereds möjlighet att uppträda på olika tillställningar. Eleven uppmuntras att tolerera osäkerhet och halvfärdighet när man övar och uppträder. Hen uppmuntras även att analysera och bedöma sina egna och gruppens framsteg.	K1	

Bedömningskriterierna för vitsordet 8 i slutbedömningen

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för bedömning	Kunskapskrav
M1 Eleven uppmuntras att medverka konstruktivt i musicerande grupper och i musikaliska sammanhang.	Vi sjunger spelar och diskuterar.	Förmåga att medverka i en musikgrupp	Eleven medverkar i en musik- grupp, sköter sin andel samt sporrar andra och ger konstruktiv respons.
M2 Eleven får hjälp med att upprätthålla förmågan att använda sin röst och sjunga samt med att vidareutveckla den i musicerande grupper	Vi gör sång- och röstövningar samt sjunger enstämmiga och enkla tvåstämmiga sånger, kanon.	Förmåga att använda sin röst och sjunga i en musikgrupp	Eleven använder sin röst för att uttrycka sig musikaliskt. Hen deltar i allsång samt kan bidra till den musikaliska helheten.
M3 Eleven uppmuntras att vidareutveckla sina färdigheter att spela och musicera i grupp genom att använda kropp och rytm samt melodi- och ackordinstrument.	Vi spelar på olika instrument.	Förmåga att spela i en musikgrupp	Eleven spelar genom att använda kropp och rytm samt melodi- och ackordinstrument. Hen deltar ganska ledigt i gemensamt musicerande.
M4 Eleven handleds i att måna om sin hörsel samt i att se till att musik- och ljudmiljön är trygg.	Undervisningen består av föreläsningar, diskussioner, praktiska råd och tips.	Förmåga att värna om hörseln och om att musik- och ljudmiljön är trygg	När eleven musicerar beaktar hen beaktar bland annat ljudstyrkan och andra faktorer som hör samman med en trygg musik- och ljudmiljö.
M5 Eleven handleds i att utveckla sina musikaliska färdigheter genom övning, att ställa upp mål för sitt musikaliska lärande samt i att bedöma sina framsteg i förhållande till målen.	Vi för diskussioner samt gör muntliga och skriftliga utvärderingar.	Förmåga att lära sig	Eleven ställer under handledning upp ett eget mål för sitt musicerande <i>och för sitt kreativa skapande</i> samt bedömer sina framsteg i förhållande till målet.

Science 2+2

Eleven fördjupar sina kunskaper och färdigheter inom de naturvetenskapliga ämnena. Under kursen genomförs längre experiment som stödjer elevens tankeförmåga samt förmåga till långsiktigt arbete. Kursen ger förståelse för den historiska utvecklingen i matematik och naturvetenskapliga ämnen samt för dess betydelse för civilisationens utveckling.

Eleven erhåller färdigheter både i teoretiska och praktiska arbeten som t.ex. experiment, laborationer och modellbyggen. Eleven utvecklar förmåga att tänka kritiskt. Hen lär sig att själv göra försök och undersökningar, bedöma deras trovärdighet samt analysera och presentera resultaten. Eleven ges färdigheter att se naturvetenskapen och tekniken i samhället samt lär sig att förstå sambanden mellan teori och teknik/praktik. Hen lär sig även förstå sin andel och sitt ansvar som konsument av naturresurser.

Kursen delas upp i två delar: matematik, fysik och kemi samt biologi och geografi. All undervisning är ämnesöverskridande. Inom kursen sker samarbete med andra ämnen såsom historia som valfritt ämne. Eleverna egna intressen påverkar kursens innehåll.

Kursen undervisningsmetoder är praktiska: försök, experiment, laborationer och fältstudier. Arbetena utförs självständigt eller i grupp. Eleverna bedöms med vitsord. Elevernas arbeten och lektionsaktivitet ligger till grund för bedömningen. Elevens utveckling i naturvetenskapligt tänkande samt hans förmåga att skapa, genomföra och presentera naturvetenskapliga försök bedöms formativt.

Åk 8

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetensen som målet anknyter till (K1-7)	Eventuella särdrag angående lärmiljöer och arbetssätt
M1 Eleven får hjälp att förstå naturvetenskapens grunder och historia.	Eleven bekantar sig med principerna i den naturvetenskapliga metoden.	K1, K2, K4, K5, K7	Lärmiljön kräver tillgång till laborativa utrymmen och relevant utrustning. Eleven utför främst experimentella arbeten i grupp och enskilt arbeten. Vi försöker genomföra exkursioner och studiebesök. Vi strävar efter att bjuda in experter och utveckla samarbete med universitet, kommun och företag.
M2 Eleven får hjälp utveckla naturvetenskapligt tänkande och lär sig att förstå samband mellan orsak och verkan.	Eleven genomför olika experiment för att förstå samband mellan orsak och verkan. Hen lär sig planera, dokumentera, diskutera och publicera resultaten.	K1, K4, K5, K7	
M3 Eleven handleds i att använda utrustning som behövs vid naturvetenskapliga undersökningar samt i att använda informations- och kommunikationsteknik.	Eleven bekantar sig med olika typer av utrustning i samband med olika experiment.	K1, K3, K4, K5, K7	
M4 Eleven handleds i att genomföra undersökningar både i och utanför skolan.	Eleven lär sig att skapa och utföra egna experiment med egna hypoteser, material och metoder	K1, K3, K4, K5, K7	

Åk 9

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetensen som målet anknyter till (K1-7)	Eventuella särdrag angående lärmiljöer och arbetssätt
M1 Eleven får hjälp att förstå naturvetenskapens grunder och historia.	Eleven fördjupar sig i principerna för den naturvetenskapliga metoden. I samarbete med historia som valfritt ämne arbetar vi med viktiga punkter i naturvetenskapens historia.	K1, K2, K4, K5, K7	Lärmiljön kräver tillgång till laborativa utrymmen och relevant utrustning. Eleven utför främst experimentella arbeten i grupp och enskilda arbeten. Vi försöker genomföra exkursioner och studiebesök. Vi strävar efter att bjuda in experter och utveckla samarbete med universitet, kommun och företag.
M2 Eleven får hjälp utveckla naturvetenskapligt tänkande och lär sig att förstå samband mellan orsak och verkan.	Eleven utvecklar olika experiment för att studera samband mellan orsak och verkan. Hen planerar, dokumenterar, diskuterar och publicerar resultaten.	K1, K4, K5, K7	
M3 Eleven handleds i att använda utrustning som behövs vid naturvetenskapliga undersökningar samt i att använda informations- och kommunikationsteknik.	Eleven väljer och använder olika typer av utrustning och teknik när hen utför olika experiment.	K1, K3, K4, K5, K7	
M4 Eleven handleds i att genomföra undersökningar både i och utanför skolan.	Eleverna skapar egna experiment med egna hypoteser, material och metoder.	K1, K3, K4, K5, K7	

Bedömningskriterierna för vitsordet 8 i slutbedömningen

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för bedömning	Kunskapskrav
M1 Eleven får hjälp att förstå naturvetenskapens grunder och historia.	Eleven bekantar sig med principerna i den naturvetenskapliga metoden. I samarbete med historia som valfritt ämne arbetar vi med viktiga punkter i naturvetenskapens historia.	Förmåga att förstå betydelsen av den naturvetenskapliga metoden Förmåga att förstå betydelsen av naturvetenskapens betydelse för civilisationens utveckling	Eleven kan särskilja naturvetenskaplig forskning från ogrundade åsikter. Hen förstår värdet av naturvetenskaplig forskning och undervisning.
M2 Eleven får hjälp utveckla naturvetenskapligt tänkande och lär sig att förstå samband mellan orsak och verkan.	Eleven genomför olika experiment för att förstå samband mellan orsak och verkan. Hen lär sig planera, dokumentera, diskutera och publicera resultaten.	Förmåga att tänka naturvetenskapligt - förstå samband mellan orsak och verkan, förstå vikten av kontrollerade försök samt värdet av kontrollerade och publicerade resultat	Eleven kan använda grundläggande naturvetenskapliga begrepp. Hen är bekant med undersöknings- och informationssökningsmetoder. Hen kan dra naturvetenskapliga slutsatser.
M3 Eleven handleds i att använda utrustning som behövs vid naturvetenskapliga undersökningar samt i att använda informations- och kommunikationsteknik.	Eleven bekantar sig med olika typer av utrustning i samband med olika experiment.	Förmåga att använda den teknik och utrustning som behövs vid naturvetenskaplig undersökning	Eleven kan arbeta tryggt och målinriktat i laboratorium och i fält. Hen kan använda den utrustning som behövs vid naturvetenskaplig undersökning samt vid informations- och kommunikationsteknik på ett ändamålsenligt sätt.
M4 Eleven handleds i att genomföra undersökningar både i och utanför skolan.	Eleven lär sig att skapa egna experiment med egna hypoteser, material och metoder	Förmåga att genomföra en naturvetenskaplig undersökning	Eleven kan observera och registrera den information som hen införskaffat i laboratorium och i fält. Hen kan ställa upp hypoteser, under handledning göra en naturvetenskaplig undersökning samt rapportera resultaten.

Trä, metall och design 2+2

I tekniska slöjdens kortare kurs ligger fokus på trä- och metalltekniker samt på design. Formgivning, materialkännedom och skaparglädje har en central roll. Eleven ges baskunskaper i trä- och metallbearbetning samt ges möjlighet att planera och tillverka produkter enligt eget intresse. Eleven planerar och formger arbeten i olika material och tekniker samt strävar efter att tillverka estetiska produkter av god kvalitet. Tillämpning av ikt är en naturlig del av arbetsprocesserna.

Åk 8

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetensen som målet anknyter till (K1-7)
M1 Eleven handleds i att planera sitt arbete, att utveckla idéer, att använda ikt samt i att undersöka och experimentera på ett företagsamt sätt.	Eleven planerar sitt arbete utgående från tekniker eller teman som läraren introducerar.	K2, K3, K5
M2 Eleven handleds i att ställa upp mål för sitt lärande och arbete samt i att genomföra en slöjdprocess i sin helhet och utvärdera sitt lärande utgående från målen.	Eleven ställer upp mål för sitt lärande. Eleven organiserar sin arbetsprocess och sin tidtabell i samråd med läraren men ansvarar själv för att arbetet blir klart inom utsatt tid. Planering, framställning, dokumentering och utvärdering av arbetet hör till slöjdprocessen.	K1, K3
M3 Eleven handleds i att undersöka och mångsidigt använda olika redskap, material och ändamålsenliga metoder samt i att utveckla innovationer.	Eleven övar sina tidigare slöjdkunskaper inom olika arbetssätt samt provar på nya tekniker och redskap som hen uppmuntras att tillämpa mångsidigt, tryggt, ändamålsenligt och fördomsfritt för att skapa personliga arbeten av god kvalitet.	K4, K6
M4 Elevens visuella och tekniska uttrycksförmåga stärks genom praktiskt arbete. Eleven vägleds att använda slöjdbegrepp, tecken och symboler.	Elevens egen visuella och tekniska uttrycksförmåga utvecklas i det praktiska arbetet. Eleven bekantar sig med symboler, tecken och begrepp som hör till teknisk slöjd.	K2, K4, K5
M5 Eleven handleds i att uppfatta, förutse och reagera på riskfaktorer i arbetet samt i att arbeta tryggt och säkert.	Eleven får kunskap om arbetssäkerhet och riskfaktorer. Eleven blir medveten om risker och kan jobba säkert och tryggt.	K3, K6
M6 Eleven vägleds att tänka ekonomiskt och att i anslutning till slöjdprocessen göra val som främjar en hållbar livsstil.	Eleven övar sig att göra medvetna ekonomiska och ekologiska val i framställningen av sina slöjdalster.	K2, K3, K7

Åk 9

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetensen som målet anknyter till (K1-7)
M1 Eleven vägleds att planera sitt arbete, samt utveckla idéer, undersöker och experimenterar formgivning och specialtekniker på ett företagsamt sätt.	Eleven planerar sitt arbete utgående från en teknik eller ett tema enligt eget behov eller intresse. Eleven vidareutvecklar sina idéer med hjälp av skisser, prover och experiment.	K2, K3
M2 Eleven vägleds att ställa upp mål för sitt lärande och arbete samt att genomföra en slöjdprocess i sin helhet och utvärdera sitt lärande utgående från målen.	Eleven ställer upp mål för sitt lärande. Eleven organiserar sin arbetsprocess och sin tidtabell och ansvarar själv för att arbetet blir klart inom utsatt tid. Planering, framställning, dokumenteringen och utvärderingen av arbetet hör till slöjdprocessen.	K1, K3, K6
M3 Eleven handleds att undersöka och mångsidigt använda olika redskap, material och ändamålsenliga metoder samt att utveckla innovationer.	Eleven vidareutvecklar sina tidigare slöjdkunskaper inom olika arbetssätt för att framställa personliga och estetiskt tilltalande arbeten av god kvalitet.	K1, K4, K6
M4 Eleven handleds att lära sig använda slöjdbegrepp, tecken och symboler. Elevens visuella och tekniska uttrycksförmåga stärks.	Eleven använder självständigt olika symboler, tecken och begrepp. Elevens egna visuella och tekniska uttrycksförmåga utvecklas i det praktiska arbetet. Eleven övar sig att förstå och tillämpa formgivning.	K2, K4, K5
M5 Eleven handleds i att förutse riskfaktorer i arbetet samt i att arbeta tryggt och säkert. Eleven vägleds i att förstå betydelsen av praktiska färdigheter, slöjd och teknik i det egna livet och samhället.	Eleven får kunskap om arbetssäkerhet och riskfaktorer. Eleven bekantar sig med företagsamt lärande och betydelsen av praktiska färdigheter i arbetslivet.	K3, K6
M6 Eleven vägleds att tänka ekonomiskt och att i anslutning till slöjdprocessen göra val som främjar en hållbar livsstil.	Eleven gör medvetna ekonomiska och ekologiska val i framställningen av sina slöjdalster och kan motivera sina val utifrån en strävan efter en hållbar livsstil. Eleven strävar efter att bli en kritisk konsument och lär sig värdesätta god kvalitet.	K1, K4, K7

Bedömningskriterierna för vitsordet 8 i slutbedömningen.

Mål för undervisningen	Mål för bedömning	Kunskapskrav för vitsordet 8
M1	Elevens förmåga att själv planera sitt arbete	Eleven planerar sina slöjdarbeten utgående från sina behov och intressen samt utgående från de resurser som står till förfogande.
M2	Elevens förmåga att ställa upp mål för sitt lärande	Eleven kan själv ställa upp mål för sitt lärande och realistiskt utvärdera hur målen uppnåtts. Elevens arbeten blir klara inom utsatt tid.
M3	Elevens färdigheter att använda olika tekniker och redskap på ett ändamålsenligt sätt för att tillverka ett arbeten av god kvalitet	Eleven kan och vill använda olika slöjdtekniker på ett ändamålsenligt sätt och vill gärna vidareutveckla tidigare kunskaper. Elevens arbeten är av god kvalitet.
M4	Elevens egna visuella och tekniska uttrycksförmåga Elevens förmåga att använda slöjdbegrepp och symboler	Eleven använder sig av olika slöjdtekniker och material för att skapa ett eget uttryck i sina arbeten. Eleven använder slöjdbegrepp och symboler som en naturlig del av sin slöjdprocess.
M5	Elevens förmåga att arbeta på ett tryggt och säkert sätt Förmåga att uppfatta betydelsen av praktiska färdigheter och slöjd i samhället	Eleven kan bedöma risker i arbetet och utvecklar en trygg och säker arbetskultur. Eleven kan se nyttan av slöjdfärdigheter i samhället och i olika yrken.
M6	Elevens förmåga att reflektera över och göra ekonomiska och ekologiska val i sin slöjdprocess	Eleven reflekterar sakligt och mångsidigt över sina val som slöjdare.

Uppdrag granskning/skoltidning, blogg 2+2

Åk 8 och 9

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetensen som målet anknyter till (K1-7)	Eventuella särdrag angående lärmiljöer och arbetssätt
M1 Målet är att eleven utifrån sitt eget intresse lyfter fram ett samhällsligt fenomen som hen vill granska och fördjupa sig i.	I lärokursen behandlas det samhälle och den kontext som eleven lever i.	K1, K2, K4, K5	Lärmiljön varierar efter behov. Grupparbete rekommenderas som arbetssätt.
M2 Målet är att eleven övar sig i att ställa kritiska, relevanta och nyfikna frågor till fenomen som finns i hens omgivning.	I lärokursen behandlas källkritik. Att ta del av källor hör också till kursinnehållet.	K1, K2, K3, K4, K5	Se ovan.
M3 Målet är att eleven kan dela med sig av sina insikter på ett journalistiskt sätt.	Journalistiska principer behandlas under kursens gång.	K1, K2, K4, K5, K7	Se ovan.

Bedömningskriterierna för vitsordet 8 i slutbedömningen

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för bedömning	Kunskapskrav
M1 Målet är att eleven utifrån sitt eget intresse lyfter fram ett samhällsligt fenomen som hen vill granska och fördjupa sig i.	Innehållet är olika samhällsliga fenomen, t.ex. en viss subkultur inom ungdomskulturen, som eleverna vill undersöka. Eleven kan arbeta i grupp.	Elevens engagemang, initiativförmåga och aktivitet bedöms.	För goda prestationer krävs att eleven är aktiv och engagerad. Om eleven arbetar i grupp förväntas det att eleven deltar aktivt i gruppen och gör sin andel.
M2 Målet är att eleven övar sig i att ställa kritiska, relevanta och nyfikna frågor till fenomen som finns i hens omgivning.	Eleven ska ta del av material och källor som har att göra med det fenomen hen vill granska.	Elevens förmåga att ta del av material och källor samt att kunna ställa sig kritisk till dem bedöms. Elevens egen förmåga att hitta lämpligt material och källor bedöms också.	För goda prestationer krävs att eleven kan läsa och tolka både traditionella och multimodala texter. Eleven ska i viss mån också kunna förhålla sig kritisk till material och källor.
M3 Målet är att eleven kan dela med sig av sina insikter på ett journalistiskt sätt.	Eleven får lära sig att dela med sig av sin undersökning på olika journalistiska sätt.	Elevens undersökning ska resultera i "en journalistisk text" t.ex. blogg, filmklipp eller vlogg, som bedöms. Den journalistiska texten bedöms enligt sin genre.	För goda prestationer krävs att resultatet är åskådligt och uttömmande.

Språk 2+2

Främmande språk, B2-lärokurs 2+2

Åk 8–9

Undervisningen i ett valfritt B2-språk ordnas i årskurs 8–9. B2-språket är det tredje eller fjärde språket som studeras efter modersmålet, så eleven har redan mycket erfarenhet av att studera språk. Eleven kan använda den kunskap och de färdigheter som hen lärt sig tidigare. Eleven uppmuntras att mångsidigt använda alla språk hen studerar för att kommunicera och söka information. Undervisningens mål är att utveckla elevens språkkänsla och språkliga slutledningsförmåga och samtidigt främja hens färdigheter för språkstudier.

Mål för undervisningen i B2- lärokursen i främmande språk i årskurs 8–9

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetens som målet anknyter till
Kulturell mångfald och språkmedvetenhet		
M1 Eleven får hjälp med att uppfatta förhållandet mellan det nya språket och språk hen studerat tidigare. Eleven bekantar sig med området där språket talas samt med några centrala drag i livsstilen. Utvecklingen av elevens språkliga slutledningsförmåga, nyfikenhet och flerspråkighet stöds.	I1	K1, K2, K4
Färdigheter för språkstudier		
M2 Eleven uppmuntras att se språkstudierna som en del av det livslånga lärandet. Eleven handleds i att hitta lämpliga inlärningsmetoder samt uppmuntras att använda även begränsade språkfärdigheter utanför lektionerna.	I2	K3
Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera		
M3 Eleven erbjuds möjlighet att öva sig i muntlig och skriftlig kommunikation med hjälp av olika medier.	I3	K4
M4 Eleven handleds i att använda sig av språkliga kommunikationsstrategier.	I3	K4
M5 Eleven får hjälp med att öka sin kännedom om uttryck som kan användas i och som hör till artigt språkbruk.	I3	K4, K6
Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter		
M6 Eleven uppmuntras att tolka lämpliga och intressanta muntliga och skriftliga texter.	I3	K4
Växande språkkunskap, förmåga att producera texter		
M7 Eleven övar sig i att tala och skriva samt i att fästa uppmärksamhet vid uttal och vid strukturer som är relevanta för textens innehåll.	I3	K5

Centralt innehåll som anknyter till målen för B2- lärokursen i främmande språk i årskurs 8–9

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet: Målet är att undersöka karaktäristiska drag i målspråket och jämföra dessa med tidigare språkkunskap, att bilda sig en uppfattning om nära besläktade språk, att undersöka bakgrunden till målspråkets utbredning, att söka information som intresserar eleven om t.ex. språkområdets kulturella sedvänjor eller andra företeelser samt att reflektera över eventuella förutfattade meningar om språket och kulturen i fråga.

I2 Färdigheter för språkstudier: Målet är att tillsammans undersöka vad som bäst stöder inläringen, vad man kan använda språket till samt var man kan hitta intressant material på målspråket. Eleven lär sig sätta upp egna mål samt lär sig ge och ta emot respons.

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter: Målet är att välja olika ändamål för språkanvändning och olika texter, främst informella samt att vid behov också öva sig i att använda ett mer formellt språkbruk. Ämnesområden som intresserar eleven med perspektivet jag, vi och världen behandlas. Eleven lär sig lyssna, tala, läsa och skriva om olika teman som t.ex. jag själv, min familj, mina vänner, skolan, fritiden och livsmiljön i målspråkets områden. Vi väljer även teman tillsammans. Texterna och ämnena ska i viss mån väljas med beaktande av språkets geografiska utbredning och status. Vi iakttar målspråkets rytm, intonation och andra särdrag i uttalet samt övar in ett naturligt uttal. Vi övar oss att känna igen målspråkets fonetiska tecken och lär oss att producera de skrivtecken som behövs.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i B2- lärokursen i främmande språk i årskurs 8–9

Målet är att språkbruket ska vara så korrekt, naturligt och så relevant som möjligt för eleven. Arbetet ska främst bestå av pararbete, smågruppsarbete och lärande i olika typer av lärmiljöer. För att uppnå målen för flerspråkighet och språkpedagogik behövs samarbete mellan lärarna. Eleven ska få möjlighet att testa sina växande språkkunskaper och även bearbeta attityder med hjälp av spel, musik och drama. Olika lärmiljöer, medier och digitala verktyg ska mångsidigt användas i undervisningen. Eleven ska uppmuntras att vara aktiv och ta ansvar för sitt lärande med hjälp av den Europeiska språkportfolion eller motsvarande verktyg. Med hjälp av internationalisering på hemmaplan ska eleven bekanta sig med flerspråkigheten och den kulturella mångfalden i det omgivande samhället. Hen ska också ges möjlighet att öva sig i att kommunicera internationellt. Målspråket ska alltid användas när det är möjligt.

Handledning, differentiering och stöd i B2- lärokursen i främmande språk i årskurs 7–9

Eleven ska uppmuntras att modigt använda sina språkkunskaper. Gott om kommunikativa övningar stöder utvecklingen av språkkunskaperna. Eleven ska också uppmuntras att studera andra språk som skolan erbjuder. Elev som har inlärningsssvårigheter i språk ska ges stöd. Undervisningen ska planeras så att den erbjuder tillräckliga utmaningar även för elever som avancerar snabbare eller kan målspråket sedan tidigare.

Bedömning av elevens lärande i B2- lärokursen i främmande språk i årskurs 7–9

Lärandet ska bedömas på olika sätt, också genom självbedömning och kamratbedömning. Bedömningen ska beakta samtliga mål och delområden. Bedömningen av delområdena ska grunda sig på den Europeiska referensramen och den finländska referensram som utarbetats utgående från den.

Bedömningen ska vara mångsidig och ge eleven möjlighet att uttrycka sig på för hen naturliga sätt. Med hjälp av uppbyggande respons hjälper man eleven att bli medveten om sina kunskaper och att utveckla dem. Eleven uppmuntras att tillämpa sina kunskaper i olika kommunikationssituationer. Mångsidig bedömning ger också elever som har inlärningsvårigheter eller av annan orsak har ett annorlunda språkligt utgångsläge möjligheter att visa sina kunskaper.

Slutvitsordet bildas genom att elevens kunskapsnivå ställs i relation till de nationella kriterierna för slutbedömningen i B2-lärokursen i främmande språk. Kunskaperna utvecklas kumulativt inom de olika delområdena av språkkunskap. I slutvitsordet ska alla nationella kriterier för slutbedömningen beaktas, oberoende av för vilken årskurs målet fastställs i den lokala läroplanen. Eleven får vitsordet åtta (8), om hen i genomsnitt uppvisar sådana kunskaper som kriterierna förutsätter. Kunskaper som överstiger nivån för vitsordet åtta inom något delområde kan kompensera svagare kunskaper inom ett annat delområde.

Bedömningskriterier för goda kunskaper för vitsordet 8 i slutbedömningen.

Mål för undervisningen	Innehåll	Föremål för bedömningen i läroämnet	Kunskapskrav för goda kunskaper/vitsordet åtta
Kulturell mångfald och språkmedvetenhet			
M1 Eleven får hjälp med att uppfatta förhållandet mellan det nya språket och språk hen studerat tidigare. Eleven bekantar sig med området där språket talas samt med några centrala drag i livsstilen. Utvecklingen av elevens språkliga slutledningsförmåga, nyfikenhet och flerspråkighet stöds.	I1	Kännedom om målspråkets status, språkspecifika särdrag och utbredning	Eleven är medveten om målspråkets ställning i relation till andra språk i världen och känner till språkets mest centrala särdrag. Eleven kan beskriva några av målspråkets eller språkområdets kulturella företeelser.
Färdigheter för språkstudier			
M2 Eleven uppmuntras att se språkstudierna som en del av det livslånga lärandet. Eleven handleds i att hitta lämpliga inlärningsmetoder samt uppmuntras att använda även begränsade språkfärdigheter utanför lektionerna.	I2	Förmåga att sätta upp mål, reflektera över lärandet och samarbeta	Eleven kan utvärdera de egna målen och lärstrategierna. Eleven märker var hen kan använda sina kunskaper i målspråket också utanför skolan och kan reflektera över hur hen kan använda sina kunskaper efter avslutad skolgång.
Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera	I3		Kunskapsnivå A1.3
M3 Eleven erbjuds möjligheter att öva sig i muntlig och skriftlig kommunikation med hjälp av olika medier.	I3	Förmåga att kommunicera i olika situationer	Eleven klarar sig i många rutinmässiga kommunikationssituationer men tar ibland stöd av sin samtalspartner.
M4 Eleven handleds i att använda sig av språkliga kommunikationsstrategier.	I3	Förmåga att använda kommunikationsstrategier	Eleven deltar i kommunikation men behöver fortfarande hjälpmedel ofta. Eleven kan reagera med korta verbala uttryck, små gester (t.ex. nickningar), ljud eller liknande minimal respons. Eleven måste ofta be samtalspartnern att förtydliga eller upprepa.
M5 Eleven får hjälp med att öka sin kännedom om uttryck som kan användas i och som hör till artigt språkbruk	I3	Kulturellt lämpligt språkbruk	Eleven kan använda vanliga uttryck som kännetecknar artigt språkbruk i många rutinmässiga sociala sammanhang.
Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter			Kunskapsnivå A1.3
M6 Eleven uppmuntras att tolka lämpliga och intressanta muntliga och skriftliga texter.	I3	Förmåga att tolka texter	Eleven förstår skriven text och långsamt tal som innehåller enkla, bekanta ord och uttryck med hjälp av kontexten. Eleven kan plocka ut enkel information hen behöver ur en kort text.
Växande språkkunskap, förmåga att producera texter			Kunskapsnivå A1.2
M7 Eleven övar sig i att tala och skriva samt i att fästa uppmärksamhet vid uttal och vid strukturer som är relevanta för textens innehåll.	I3	Förmåga att producera texter	Med hjälp av ett begränsat förråd av uttryck kan eleven berätta om några bekanta och för hen viktiga saker samt skriva några korta meningar om inövade ämnen. Eleven uttalar de flesta inövade uttryck begripligt. Eleven har ett mycket begränsat ordförråd, behärskar några situationsbundna uttryck samt en del av den elementära grammatiken.

Valfria kurser 1+1

Följande kurser består av en årsveckotimme i åk 8 och en årsveckotimme i åk 9. Kurserna bedöms summativt i samband med betyg och utvärderas formativt under kursens gång. Vissa kurser bedöms endast formativt och med godkänt eller underkänt vitsord.

Avancerad ma/fy/ke med betoning på det teoretiska 1+1

Åk 8 och 9

Denna kurs lämpar sig bra för de som har tänkt bli t.ex. läkare eller ingenjör eller tänkt jobba inom något område där naturvetenskaper spelar en viktig roll. Under kursen håller vi mest på med svårare matematik, fysik och kemi, t.o.m. på gymnasie- eller universitetsnivå och mestadels gör vi beräkningar. Helst ska man ha 9 eller 10 i matematik för att delta i denna kurs.

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetensen som målet anknyter till (K1-7)	Eventuella särdrag angående lärmiljöer och arbetssätt
M1 Eleven uppmuntras och inspireras att studera fysik, matematik och kemi.	Vi tar upp nya och intressanta teorier som inte finns i grundskolans kurser i ma/fy/ke, t.ex. modern fysik, termodynamik, mekanik, relativitetsteori, radioaktivitet, exponentialfunktioner, logaritmer, integraler, derivator, sannolikhetslära, vektorer, talföljder, molmassa, substansmängd och allmänna tillståndsekvationen för en ideal gaslag.	K1	Om det är möjligt kan vi laborera eller så kan läraren göra någon demonstration för att visa något fenomen.
M2 Eleven vägleds i och uppmuntras att analysera sina kunskaper i ma/fy/ke, att ställa upp mål för sitt arbete samt att arbeta långsiktigt.	I1 - I5	K1, K6	
M4 Eleven uppmuntras att formulera frågor kring de fenomen som granskas och att vidareutveckla frågorna till utgångspunkter för undersökningar och annan aktivitet.	I1 - I5	K1, K7	
M6 Elevens stöds då hen löser uppgifter som kräver logiskt och kreativt tänkande samt utvecklar de färdigheter som behövs för detta.	I1 - I5	K1, K3, K4, K5, K6	
M7 Eleven handleds i att utvärdera och utveckla sina matematiska lösningar samt i att kritiskt granska resultatets rimlighet.	I1 - I5	K1, K3, K4, K6	

Bedömningskriterierna för vitsordet 8 i slutbedömningen.

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för bedömning	Kunskapskrav
M2 Eleven uppmuntras att ta ansvar för sitt matematiklärande både självständigt och i grupp.		Förmåga att ta ansvar för sitt lärande	Eleven tar ansvar för sitt lärande och deltar konstruktivt i grupparbeten.
M4 Eleven uppmuntras att få rutin i att uttrycka sig exakt och matematiskt, både muntligt och skriftligt.		Matematisk uttrycksförmåga	Eleven kan uttrycka sitt matematiska tänkande både muntligt och skriftligt.
M5 Eleven stöds då hen löser uppgifter som kräver logiskt och kreativt tänkande samt utvecklar de färdigheter som behövs för detta.		Problemlösningsförmåga	Eleven kan strukturera problem och lösa dem matematiskt.
M6 Eleven handleds i att utvärdera och utveckla sina matematiska lösningar samt i att kritiskt granska resultatets rimlighet.		Förmåga att utvärdera och utveckla matematiska lösningar	Eleven kan utvärdera sin matematiska lösning och kan kritiskt granska resultatets rimlighet.
M7 Eleven uppmuntras att tillämpa matematik, också i andra sammanhang och i andra läroämnen.		Förmåga att tillämpa matematik	Eleven kan tillämpa matematik i olika sammanhang.

Bli omvärldsanalytiker 1+1

Omvärldsanalys går ut på att man kontinuerlig bevakar vad som sker i omvärlden, både lokalt och globalt. Omvärldsanalys leder till bättre allmänbildning. Diskussionerna ger övning i argumentation och kritiskt tänkande samt ger ökad medvetenhet om omvärlden.

Åk 8

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetensen som målet anknyter till (K1-7)	Eventuella särdrag angående lärmiljöer och arbetsätt
M1 Målet är att väcka elevens intresse för aktuella händelser både lokalt och globalt. Eleven lär sig att se samband mellan olika händelser. Hen lär sig att kommunicera om dessa för att öka sin förståelse och allmänbildning samt lär sig analytiskt tänkande. Dessa färdigheter är centrala för att man ska kunna fatta genomtänkta beslut.	Vi bevakar medier och jämför dem sinsemellan. Vi för fram våra åsikter och diskuterar både i mindre och större grupper. Vi dokumenterar våra arbetsprocesser och följer upp händelser med hjälp av personlig e-portfolio.	Kompetenser k1, k2, k3, k4, k5, k7	Vidgade lärmiljöer Kursen möjliggör studiebesök till olika mediehus och andra viktiga instanser.
M 2 Målet är att öka elevens förmåga till källkritik, elevens förmåga att dra sina egna slutsatser samt hans förmåga att argumentera. Vi använder nationella och internationella källor.	Vi sätter fokus på att kritiskt granska och jämföra olika källor. Internet är en central källa.	k1, k2, k3, k4, k5, k7	

Åk 9

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetensen som målet anknyter till (K1-7)	Eventuella särdrag angående lärmiljöer och arbetsätt
M 1 Målet är att utveckla elevens intresse för aktuella händelser både lokalt och globalt. Eleven fördjupar förmågan att se samband mellan olika händelser. Hen lär sig att kommunicera om dessa för att öka sin förståelse och allmänbildning samt lär sig analytiskt tänkande. Dessa färdigheter är centrala för att man ska kunna fatta genomtänkta beslut.	Vi bevakar medier och jämför dem sinsemellan. Vi för fram våra åsikter och diskuterar både i mindre och större grupper. Vi dokumenterar våra arbetsprocesser och följer upp händelser med hjälp av personlig e-portfolio.	Kompetenser k1, k2, k3, k4, k5, k7	Vidgade lärmiljöer Kursen möjliggör studiebesök till olika mediehus och andra viktiga instanser.
M2 Målet är att bygga vidare på elevens förmåga till källkritik, elevens förmåga att dra sina egna slutsatser samt hans förmåga att argumentera. Vi använder nationella och internationella källor.	Vi sätter fokus på att kritiskt granska och jämföra olika källor. Internet är en central källa.	k1, k2, k3, k4, k5, k7	

Bedömningskriterierna för vitsordet 8 i slutbedömningen

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för bedömning	Kunskapskrav, vitsord 8
M1 Målet är att väcka elevens intresse för aktuella händelser både lokalt och globalt. Eleven lär sig att se samband mellan olika händelser. Hen lär sig att kommunicera om dessa för att öka sin förståelse och allmänbildning samt lär sig analytiskt tänkande. Dessa färdigheter är centrala för att man ska kunna fatta genomtänkta beslut.	Vi bevakar medier och jämför dem sinsemellan. Vi för fram våra åsikter och diskuterar både i mindre och större grupper. Vi dokumenterar våra arbetsprocesser och följer upp händelser med hjälp av personlig e-portfolio.	Förmåga till att kunna analysera omvärlden på ett kritiskt sätt	Eleven följer kontinuerligt aktuella händelser både nationellt och internationellt samt kan redogöra för dem både muntligt och skriftligt på ett objektivt och kritiskt sätt.
M2 Målet är att öka elevens förmåga till källkritik, elevens förmåga att dra sina egna slutsatser samt hans förmåga att argumentera. Vi använder nationella och internationella källor.	Vi sätter fokus på att kritiskt granska och jämföra olika källor. Internet är en central källa.	Förmåga till kritiskt tänkande angående olika källors tillförlitlighet	Eleven bör kunna argumentera för olika källors tillförlitlighet samt kunna se orsak och verkan av aktuella händelser.

Fördjupad digi 1+1

I fördjupad digi vidareutvecklar eleven sin digitala kompetens. Vi kommer att jobba med olika digitala verktyg t.ex. för bildredigering, ordbehandling samt 3D-bildredigering och utskrift. Vi kommer också att spela in och redigera film. Eleven lär sig programmeringsstruktur genom att göra spel i scratch och genom att programmera robotar. Vi kommer även att testa på olika programmeringsspråk samt jobba mer ingående med något språk.

Åk 8

Mål för undervisningen	Innehåll	Kompetensen som målet anknuter till (K1-7)
M1 Målet är att eleven får en ökad kunskap i hur olika programmeringsspråk är uppbyggda.	Eleven får insyn i hur programmeringsspråk är uppbyggda genom att programmera i scratch samt genom att testa olika programmeringsspråk såsom javascript och html.	K1, K3, K4, K5, K6
M2 Elevens färdighet i programmering ökar.	Eleven lär sig tillämpa kunskaperna t.ex. genom att jobba med robotprogrammering samt genom att göra egna spel i programmeringsprogrammet Scratch.	K1, K3, K4, K5, K6
M3 Den digitala kompetensen utvecklas.	Eleven jobbar med olika tekniska tillämpningar såsom 3D-utskrift, digitala verktyg för film- och bildredigering samt med ordbehandlings- och kalkylprogram.	K1, K3, K4, K5, K7

Åk 9

Mål för undervisningen	Innehåll	Kompetensen som målet anknyter till (K1-7)
M1 Elevens kunskap i hur olika programmeringsspråk är uppbyggda ökar.	Eleven fortsätter testa olika programmeringsspråk.	K1, K3, K4, K5, K6
M2 Elevens färdighet i programmering ökar.	Eleven jobbar mer ingående med något programmeringsspråk. Eleven gör enkla program i t.ex. javascript. Eleven jobbar med html för att lära sig hur man kan koda en hemsida.	K1, K3, K4, K5, K6
M3 Den digitala kompetensen utvecklas.	Eleven jobbar vidare med olika tekniska tillämpningar såsom 3D-utskrift, digitala verktyg för film- och bildredigering samt med ordbehandlings- och kalkylprogram.	K1, K3, K4, K5, K7

Bedömningskriterierna för vitsordet 8 i slutbedömningen.

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för bedömning	Kunskapskrav
M1 Målet är att eleven får en ökad kunskap i hur olika programmeringsspråk är uppbyggda.	Eleven lär känna olika programmeringsspråk, t.ex. blockkodning, html och java för att få en insyn i hur programmering är uppbyggt.	Färdighet i programmering, timaktivitet, eportfolio	Eleven kan göra enkla spel i t.ex. scratch och arbetar aktivt. Hen har en strukturerad eportfolio.
M2 Elevens färdighet i programmering ökar.	Eleven jobbar mer ingående med något programmeringsspråk. Eleven tillämpar kunskaperna t.ex. genom att jobba med robotprogrammering samt att göra egna spel.	Färdighet i programmering timaktivitet, eportfolio	Eleven kan använda kodning tex. för att göra enkla program, för att programmera robotar eller för webbdesign. Eleven arbetar aktivt samt har en strukturerad eportfolio.
M3 Den digitala kompetensen utvecklas.	Eleven jobbar med olika tekniska tillämpningar såsom 3D-utskrift, digitala verktyg för film- och bildredigering samt med ordbehandlings- och kalkylprogram.	Digital kompetens, timaktivitet, eportfolio	Eleven kan rita och skriva ut enkla 3D-bilder. Eleven kan filma och redigera en film samt kan redigera foton och andra bilder. Eleven kan använda de vanligaste verktygen i ordbehandlingsprogram. Eleven kan göra enkla kalkylblad. Eleven arbetar aktivt och har en strukturerad eportfolio.

Inredning och design 1+1

Eleven bekantar sig med inredning och utvecklar sin förståelse för tredimensionella rum. Undervisningen bygger på elevens egna inredningsprojekt. Eleven får möjlighet att utveckla sina praktiska färdigheter samt att samarbeta med andra. Till grund för bedömningen ligger elevens aktivitet och förmåga att slutföra ett inredningsprojekt.

Åk 8 och 9

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetensen som målet anknyter till (K1-7)	Eventuella särdrag angående lärmiljöer och arbetssätt	Mål för bedömning	Kunskapskrav (vitsord 8)
M1 Eleven handleds i att planera ett konkret, användbart och estetiskt tilltalande inredningsarbete genom att undersöka och utveckla idéer på ett företagsamt sätt.	Eleven använder olika metoder och inspirationskällor för att utveckla och synliggöra sina idéer. Eleven gör en kostnadskalkyl och en tidsplanering för sitt arbete.	K7 K3 K1 K5	Vi gör studiebesök, samt jobbar i TN- och TX-salarna.	Elevens aktivitet och engagemang Arbetskvaliteten och tidsanvändning	Eleven blir färdig med sitt projekt inom utsatt tid. Arbetskvaliteten är god.
M2 Eleven handleds i hur färg, form, material och belysning påverkar ett utrymme och en stämning.	Eleven får insikt om inredning. Eleven lär sig vad man kan förändra i olika miljöer samt hur man kan göra förändringar.	K2 K5 K1		Visuellt och tekniskt uttryck	Eleven gör medvetna val när det gäller färger, form och material.
M3 Eleven bekantar sig med de vanligaste metoderna för inredningsprojekt. Eleven handleds i att använda och förstå ritningar, dimensioner och skalor.	Eleven utför enkla sanerings- och renoveringsarbeten. Eleven lär sig förstå bottenplaner (ETT bottenplan = våningen längst ner, menas ritningar?) och tredimensionella utrymmen.	K3 K4 K1 K5	Vi använder digitala redskap i mån av möjlighet.	Kännedom om olika metoder och möjligheter för inredning Förmågan att använda och förstå ritningar, dimensioner och skalor	Eleven förstår och vågar pröva på olika tekniker. Eleven kan använda och förstå tekniska ritningar.
M4 Eleven vägleds i att presentera och diskutera sina idéer med andra, att samarbeta, att ge och ta emot feedback samt i att utveckla sina idéer.	Eleven pitchar sina idéer och får konstruktiv feedback på dem av såväl lärare som andra elever.	K1 K2 K5 K6		Förmågan att presentera och diskutera planer och idéer	Eleven diskuterar sakligt och konstruktivt och kan samarbeta med andra.

Läxor och studieteknik - LOST? 1+1

Åk 8

Eleven lär sig planera sin tid, får verktyg för läsläsning, förbättrar sin studieteknik samt lär sig slappna av i vardagen.

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetensen som målet anknyter till (K1-7)	Eventuella särdrag angående lärmiljöer och arbetssätt
M1 Eleven gör läxor.	Eleven får hjälp med skoluppgifter.	K1, K2, K3	
M2 Eleven lär sig planera och organisera för att förbättra studietekniken.	Eleven får hjälp med tidsplanering, lär sig ställa realistiska mål samt utvärderar inlärningsprocessen.	K1, K3	
M3 Eleven lär sig olika avslappningsmetoder.	Eleven gör avslappningsövningar och tränar olika massagetekniker.	K1, K3	

Åk 9

Eleven fördjupar sin studieteknik och ser positiva följder av läsläsning. Hen lär sig hantera stress, bl.a. genom att planera sin tid.

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetensen som målet anknyter till (K1-7)	Eventuella särdrag angående lärmiljöer och arbetssätt
M1 Eleven gör läxor.	Eleven får hjälp med skoluppgifter.	K1, K2, K3	
M2 Eleven lär sig planera och organisera för att förbättra studietekniken.	Eleven får hjälp med tidsplanering, lär sig ställa realistiska mål samt utvärderar inlärningsprocessen.	K1, K3	
M3 Eleven lär sig olika avslappningsmetoder.	Eleven jobbar med stresshantering, gör avslappningsövningar och tränar olika massagetekniker.	K1, K3	

Kursen bedöms med godkänt/underkänt.

Modernt entreprenörskap 1+1

Entreprenörskap utvecklar elevens förmåga att på ett kreativt sätt närma sig självutveckling i en snabbt föränderlig värld. Eleven får konkreta verktyg att handskas med företagande.

Åk 8

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetensen som målet anknyter till (K1-7)	Eventuella särdrag angående lärmiljöer och arbetssätt
M Målet är att kursen ska väcka intresse för ett framtida entreprenörskap och ge grundkunskaper inom området.	Innehåll Framtidens Finland behöver driftiga entreprenörer. I denna kurs lär sig eleven tänka i kreativa entreprenörspanor, se möjligheter där andra inte ser dem och tro på sina idéer. Kursen innehåller pitchingteknik, framtidsanalys, teamwork, trendspaning, uppställande av affärsplan samt design. Konsten att kunna marknadsföring på internet är en väsentlig del av kursen.	K1, k2, k3, k4, k5, k6, k7	Möjlighet till samarbete med lokala entreprenörer finns.

Åk 9

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetensen som målet anknyter till (K1-7)	Eventuella särdrag angående lärmiljöer och arbetssätt
M Målet i åk 9 är att eleven utvecklar ett intresse för ett framtida entreprenörskap och får grundkunskaper inom området.	Innehåll Framtidens Finland behöver driftiga entreprenörer. I denna kurs lär sig eleven tänka i kreativa entreprenörspanor, se möjligheter där andra inte ser dem och tro på sina idéer. Kursen innehåller pitchingteknik, framtidsanalys, teamwork, trendspaning, uppställande av affärsplan samt design. Konsten att kunna marknadsföring på internet är en väsentlig del av kursen.	K1, k2, k3, k4, k5, k6, k7	Möjlighet till samarbete till lokala entreprenörer finns.

Bedömningskriterierna för vitsordet 8 i slutbedömningen

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för bedömning	Kunskapskrav
Målet är att kursen ska utveckla intresset för ett framtida entreprenörskap och ge grundkunskaper inom området.	Framtidens Finland behöver driftiga entreprenörer. I denna kurs fortsätter eleverna att tänka i kreativa entreprenörsbanor, se möjligheter där andra inte ser dem och tro på sina idéer. Kursen innehåller pitchingteknik, framtidsanalys, teamwork, trendspaning, uppställande av affärsplan samt design. Konsten att kunna marknadsföring på internet är en väsentlig del av kursen.	Förmåga att aktivt utveckla sitt eget entreprenörskap	Eleven kan skriva en affärsplan på en allmän nivå och kan hålla ett anförande på ett övertygande sätt. Eleven kan använda terminologi som hänför sig till kursen på en grundläggande nivå. Eleven bidrar även med sin insats i projekt och slutför projekt.

Muntlig engelska, A-engelska 1+1

Åk 8 och 9

Muntlig engelska är en kurs som fokuserar på muntlig framställning och talad engelska.

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen (skriv eget innehåll om det inte finns direkt anknytning till läroplanen)	Kompetensen som målet anknyter till (K1-7)	Eventuella särdrag angående lärmiljöer och arbetssätt
M1: Självförtroendet förstärks när eleven talar engelska.	Vi gör muntliga uppgifter, t.ex. spel och lekar.	K2, K3, K7	Vi har möjlighet att använda mångsidiga lärmiljöer även utanför klassrum, t.ex. smågruppsrum och miljöer utanför skolan.
M2: Flytet i elevens talade språk ökar.	Vi övar engelska, t.ex. genom diskussioner, debatter, presentationer, intervjuer, drama, podcasts.	K1, K3, , K4, K5	
M3: Förståelsen för talad engelska ökar.	Vi gör hörförståelser och lyssnar på t.ex. podcasts och föreläsningar. Vi bearbetar innehållet samt vänjer oss vid olika särdrag i talad engelska.	K1, K2, K4, K5, K6	
M4: Målet är att förståelsen för kulturell samverkan samt att de egna färdigheterna ökar.	Vi övar oss i att kommunicera på ett sätt som är kulturellt lämpligt gällande t.ex. artighet och nivå av formalitet.	K1, K2, K3, , K4, K6	
M5: Eleven påverkar och tar ansvar för temaområden och kursinnehåll.	I samarbete med läraren kan eleven påverka temaområden som behandlas under kursen, t.ex. ämnen för debatter, diskussioner och presentationer.	K1, K6, K7	

Bedömningskriterierna för vitsordet 8 i slutbedömningen

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för bedömning	Kunskapskrav
M1: Självförtroendet förstärks när eleven talar engelska.	Vi gör muntliga uppgifter, t.ex. spel och lekar.	Eleven deltar i klassens aktiviteter och talar målspråket.	Eleven kan relativt obehindrat kommunicera, delta i diskussioner och uttrycka sina åsikter i varierande kommunikationssituationer.
M2: Flytet i elevens talade språk ökar.	Vi övar engelska, t.ex. genom diskussioner, debatter, presentationer, intervjuer, drama, podcasts.	Eleven kan använda språket mångsidigt i olika situationer samt tala målspråket.	
M3: Förståelse för talad engelska ökar.	Vi gör hörförståelser och lyssnar på t.ex. podcasts och föreläsningar. Vi bearbetar innehållet samt vänjer oss vid olika särdrag i talad engelska.	Eleven visar att hen förstår talad engelska, t.ex. genom diskussioner, uppgifter, hörförståelser.	Eleven förstår både väsentligheter och detaljer i allmänspråkligt tal. Eleven förstår tal som bygger på gemensam erfarenhet eller allmän kunskap. Eleven urskiljer det centrala innehållet, nyckelord och viktiga detaljer i tal.
M4: Målet är att förståelsen för kulturell samverkan samt att de egna färdigheterna ökar.	Vi övar oss i att kommunicera på ett sätt som är kulturellt lämpligt gällande t.ex. artighet och nivå av formalitet.	Eleven visar att hen klarar av att kommunicera i olika situationer.	Eleven visar att hen klarar de vanligaste artighetskutymerna och kan i sin kommunikation ta hänsyn till några kulturellt betingade aspekter.
M5: Eleven påverkar och tar ansvar för temaområden och kursinnehåll.	I samarbete med läraren kan eleven påverka temaområden som behandlas under kursen, t.ex. ämnen för debatter, diskussioner och presentationer.	Eleven visar intresse, deltar i kursens aktiviteter samt tar initiativ.	Eleven kan i allt högre grad ta initiativ i olika slags kommunikationssituationer.

Musik 1+1

Åk 8

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetensen som målet anknyter till (K1-7)	Eventuella särdrag angående lärmiljöer och arbetssätt
M1 Eleven handleds i att spela in musik och att använda musikteknologi på ett kreativt sätt, både för att skapa musik och som en del av ämnesövergripande helheter.	Eleven utnyttjar teknologin som ett verktyg i sitt musikaliska skapande. Eleven planerar och förverkligar ljudcollage, kompositioner eller kombinerar ljud och bild. Eleven övar sig i att spara och dela egna verk med hjälp av olika applikationer.	K1, K2, K5	
M2 Eleven uppmuntras att bygga upp ett kreativt förhållande till musik. Hen handleds i att improvisera, arrangera och komponera samt arbeta tvärkonstnärligt.	Eleven breddar sin kunskaper i att komponera, improvisera och skriva egna låtar, ensam och i grupp. I undervisningen används såväl instrument som digitala verktyg.	K1, K2, K6	

Åk 9

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetensen som målet anknyter till (K1-7)	Eventuella särdrag angående lärmiljöer och arbetssätt
M1 Eleven handleds att spela in musik och använda musikteknologi på ett kreativt sätt, både för att skapa musik och som en del av ämnesövergripande helheter.	Eleven fördjupar sina kunskaper i användningen av olika digitala verktyg för att planera och förverkliga ljudcollage, kompositioner eller kombinera ljud och bild. Eleven dokumenterar sin egen produktion.	K1, K2, K5	
M2 Eleven uppmuntras att bygga upp ett kreativt förhållande till musik. Hen handleds i att improvisera, arrangera och komponera samt arbeta tvärkonstnärligt.	Eleven fördjupar sina kunskaper i att komponera, improvisera och skriva egna låtar, ensam och i grupp. I undervisningen används såväl instrument som digitala verktyg. Eleven bekantar sig med upphovsrättsliga frågor.	K1, K2, K6	
M3 Eleven vägleds i att granska musiken som konststart samt i att förstå hur musiken används för kommunikation och påverkan i olika kulturer.	Eleven bekantar sig med musikens möjligheter att påverka, bl.a. i filmer, reklamer och musikvideor.	K2, K4	

Bedömningskriterierna för vitsordet 8 i slutbedömningen

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för bedömning	Kunskapskrav
M1 Eleven handleds i att spela in musik och att använda musikteknologi på ett kreativt sätt, både för att skapa musik och som en del av ämnesövergripande helheter.	Undervisningen består av föreläsningar och praktiska övningar.	Förmåga att använda musikteknologi	Eleven kan använda de möjligheter musikteknologin erbjuder för att uttrycka musik självständigt eller i grupp. Eleven kan dokumentera sina verk i någon form.
M2 Eleven uppmuntras att bygga upp ett kreativt förhållande till musik. Hen handleds i att improvisera, arrangera och komponera samt arbeta tvärkonstnärligt.	Vi ägnar oss åt mångsidiga musikaliska aktiviteter och övningar.	Förmåga att skapa musik kreativt	Eleven kan använda musikaliska element och andra ljudelement för att utveckla och tillämpa nya musikaliska idéer självständigt eller i grupp. Eleven kan skapa och producera egen musik.

Orientering i livet utanför skolan och Sex och sånt 1+1

Åk 8 och 9

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetensen som målet anknyter till (K1-7)	Eventuella särdrag angående lärmiljöer och arbetsätt
M1 Eleven lär sig hantera sin personliga ekonomi.	Vi betalar räkningar, lär oss hur man tar/får lån, hur man hyr/köper bostad, hur man köper bil, vilka stöd samhället erbjuder, hur det personliga beskattningssystemet fungerar samt vilka rättigheter/skyldigheter en ung person har (17-29).	K1, K3	Vi fokuserar på studiebesök och praktiska övningar.
M2 Eleven lär sig hantera sin fysiska hälsa.	Vi behandlar hur man ska sköta sin sexualhälsa och sitt välbefinnande. Vi diskuterar matvanor, rusmedelsanvändning och idrott i vardagen. Vi tar upp hur hälsovård, sjukhus och sjukförsäkringar fungerar.	K1, K3	
M3 Eleven lär sig hantera sin mentala hälsa.	Vi tar upp hur man ska göra etiska val. Vi behandlar också hur man ska värna om sitt psykiska välmående samt hur man kan känna igen sitt eget och andras psykiska välmående. Vi tar upp vilka instanser man kan kontakta ifall man är orolig för något.	K1, K3	
M4 Eleven lär sig hantera sin sociala hälsa.	Vi diskuterar hur vänner och bekanta påverkar ens mående och hur man kan påverka andras välmående. Vi tar också upp hur viktigt samvaro och gemensamma hobbyer är för välmåendet. Vi kartlägger möjligheter till samvaro i Storhelsingfors.	K1, K3	
M5 Eleven får hjälp med att beskriva organismers struktur och livsfunktioner (Bi:M2).	Människan Eleven lär sig om människans organ och organsystem samt om kroppens regleringssystem. Eleven lär sig om strukturen på fortplantningsorganen samt möjligheter och problem med dessa.	K1, K3	
M6 Eleven får hjälp med att förstå människans utveckling och kroppens grundläggande funktioner (Bi:M5).	Eleven lär sig om människans utveckling från befruktad äggcell till fullvuxen individ, om kroppens grundläggande funktioner, fortplantningen samt om de biologiska grunderna för sexualitet.	K1, K3, K7	
M7 Eleven får hjälp med att utveckla naturvetenskapligt tänkande samt med att förstå samband mellan orsak och verkan (Bi:M7).	Eleven lär sig de biologiska processerna bakom förälskelse, sexualitet och förökning. Eleven lär sig att ta ansvar för sin egen sexualhälsa.	K1-5, K7	
M8 Eleven uppmuntras att tillämpa kunskaper och färdigheter i biologi i sitt eget liv samt i samhällsdebatten och beslutsfattandet (Bi:M11).	En hållbar framtid Eleven lär sig om hälsosamma levnadsvanor med tanke på den egna hälsan. Eleven lär sig om olika sexuella inriktningar och om normer i samhället samt hur man bryter dessa. Eleven lär sig att öppet diskutera sexualitet i sitt parförhållande och i samhället.	K1-7	
M9 Eleven vägleds i att göra etiskt motiverade val (Bi:M13).	En hållbar framtid Eleven bekantar sig med etiska frågeställningar inom biologi genom diskussioner. Eleven lär sig att förstå vikten av egna val.	K1-5, K7	

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för bedömning	Kunskapskrav
M1 Eleven lär sig vikten av pengar och överenskommelser samt lär sig hantera pengar ansvarsfullt.	Eleven får en introduktion i nationalekonomi samt i hantering av personliga penningtransaktioner.	Aktiv närvaro och deltagande i samtal och arbetsuppgifter som görs under kursen	Eleven känner i teorin till hur penningtransaktioner sker och vilka ansvarsområdena vid bostads-, lösores- och aktieköp är.
M2 Eleven känner till de val som påverkar det fysiska välmåendet.	Eleven får en introduktion i hur hälsoproblem sköts i samhället.	Aktiv närvaro och deltagande i samtal och arbetsuppgifter som görs under kursen	Eleven känner i teorin till hur sex, matvanor, rusmedel, rörelse, olika dieter och kemikalier kan påverka den fysiska hälsan.
M3 Eleven känner igen psykiskt illamående hos sig själv och andra och får redskap att bryta destruktiva beteendemönster.	Eleven får en introduktion i hur mentala problem tar sig uttryck samt hur de behandlas.	Aktiv närvaro och deltagande i samtal och arbetsuppgifter som görs under kursen	Eleven känner i teorin till hur man ska agera vid oro för depression eller annan motsvarande psykisk sjukdom.
M4 Eleven känner till vikten av social samvaro och värnar om den.	Eleven får en introduktion i vikten av social samvaro.	Aktiv närvaro och deltagande i samtal och arbetsuppgifter som görs under kursen	Eleven känner i teorin till vilka möjligheter till samvaro det finns utanför nätet.
M5 Eleven kan beskriva organismers struktur och livsfunktioner.	Fortplantning behandlas.	Aktivt deltagande i lektioner Arbeten Förhör	Eleven kan redogöra för hur fortplantningsorganen är uppbyggda och hur de fungerar.
M6 Eleven förstår människans utveckling och kroppens grundläggande funktioner.	Fosterutveckling och biologisk sexualitet behandlas.	Aktivt deltagande i lektioner Arbeten Förhör	Eleven kan kort sammanfatta fosterutvecklingen och kan redogöra för biologiska faktorer för ett sexuellt samliv. Eleven känner till rådgivningssystemet (preventiv-, mödra- och barnrådgivning)
M7 Eleven utvecklar sitt naturvetenskapliga tänkande och förstår samband mellan orsak och verkan.	Psykisk och social sexualitet behandlas.	Diskussioner	Eleven kan främja sin egen sexualhälsa.
M8 Eleven uppmuntras att tillämpa kunskaper och färdigheter i biologi i sitt eget liv samt i samhällsdebatten och beslutsfattandet.	Sexualitet i samhället behandlas.	Diskussioner	Eleven kan naturligt diskutera sexualitet.
M9 Eleven vägleds i att göra etiskt motiverade val.	Den egna sexualiteten behandlas.	Diskussioner	Eleven kan acceptera sin egen och andras sexualitet.

Bedömning: Godkänd/ underkänd. Elevernas lärande stöds formativt.

Turistspråk: franska, spanska, tyska och andra språk i mån av möjlighet 1+1

Åk 8 och 9

Eleven ges möjlighet att bekanta sig med ett nytt språk och en ny kultur. Hen lär sig uttryck och fraser på målspråket för att klara sig i vardagliga situationer.

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetensen som målet anknyter till (K1-7)	Eventuella särdrag angående lärmiljöer och arbetssätt
M1 Intresse för ett nytt språk väcks.	Vi gör muntliga övningar rörande vardagliga situationer.	K1, K2, K3	
M2 Eleven lär sig grundläggande fraser och ord.	Följande temaområden behandlas: presentation av sig själv och sin familj, mat- och restaurangfraser, uppköp, boende, biljettbokning, mående, väder, vägbeskrivningar, offentliga byggnader.	K1, K2, K3, K4	
M3 Eleven lär sig ett naturligt uttal.	Vi övar oss att lyssna, upprepa och uttrycka oss muntligt.	K1, K2	
M4 Eleven bekantar sig med målspråkets kultur.	Vi bekantar oss med de länder där målspråket talas.	K1, K2, K3, K5	

Bedömningskriterier för goda kunskaper (vitsordet 8) i slutbedömningen

Mål för undervisningen	Innehåll	Föremål för bedömningen i läroämnet	Kunskapskrav för goda kunskaper/vitsordet åtta
M 1 Intresse för ett nytt språk väcks.	Vi gör muntliga övningar för vardagliga situationer.	Deltagande i givna arbetsuppgifter	Eleven deltar aktivt under lektionerna.
M 2 Eleven lär sig grundläggande fraser och ord.	Följande temaområden behandlas: presentation av sig själv och sin familj, mat- och restaurangfraser, uppköp, boende, biljettbokning, mående, väder, vägbeskrivningar, offentliga byggnader.	Förmåga att tillämpa givna fraser i rätt situation och förmåga att få fram sitt budskap	Eleven kan använda givna fraser i given situation och får fram sitt budskap.
M 3 Eleven lär sig ett naturligt uttal.	Vi övar oss att lyssna, upprepa och uttrycka oss muntligt.	Muntliga övningar	Eleven har ett gott uttal.
M 4 Eleven bekantar sig med målspråkets kultur.	Vi bekantar sig med de länder där målspråket talas.	Projektarbete	Eleven känner till var målspråket talas och är bekant med några kulturella särdrag i språkområdet.

Vardagspsykologi 1+1

Åk 8 och 9

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetensen som målet anknyter till (K1-7)	Eventuella särdrag angående lärmiljöer och arbetssätt
M1 Eleven lär sig förstå människans beteende, tankar och känslor som ett resultat av psykologiska, biologiska, sociala och kulturella faktorer.	Vi jobbar med psykologins grunder.	K1, K4, K5	
M2 Eleven tillämpar psykologisk kunskap för att förbättra det egna välmåendet.	Vi använder oss av praktiskt tillämpade verktyg för att hantera stress, motivation, prestation och känslor.	K1, K3, K4, K6, K7	Vi gör praktiska övningar.
M3 Eleven lär sig förstå och använda psykologisk forskning.	Vi gör socialpsykologiska experiment. Eleven övar sig i att bedriva psykologisk forskning.	K1, K2, K3, K4, K6, K7	Vi bedriver forskning.

Bedömningskriterierna för vitsordet 8 i slutbedömningen.

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för bedömning	Kunskapskrav
M1 Eleven lär sig förstå människans beteende, tankar och känslor som ett resultat av psykologiska, biologiska, sociala och kulturella faktorer.	Vi jobbar med psykologins grunder.	Psykologiska begrepp och människans tankar, känslor och beteenden som sammanlänkade fenomen	Eleven ska behärska psykologiska begrepp samt förstå innebörden av psykologisk kunskap.
M2 Eleven tillämpar psykologisk kunskap för att förbättra det egna välmåendet.	Vi använder oss av praktiskt tillämpade verktyg för att hantera stress, motivation, prestation och känslor.	Planering och tillämpning av praktiska psykologiska övningar	Eleven ska behärska olika psykologiska resurser och verktyg som hen kan använda sig av i sin vardag.
M3 Eleven lär sig förstå och använda psykologisk forskning.	Vi gör socialpsykologiska experiment. Eleven övar sig i att bedriva psykologisk forskning.	Planering och utförande av ett forskningsprojekt inom psykologi	Eleven ska kunna uppvisa och tillämpa grundläggande färdigheter kring hur man bedriver psykologisk forskning.

Formativt: Eleven arbetar med olika övningar och egen forskning där hen kontinuerligt utvärderar sin arbetsprocess och får lärarhandledning.

Öppna rum 1+1

Målet med kursen är att eleven får bekanta sig med olika öppna rum i samhället. Eleven får en inblick i vilka uppgifter och roller olika institutioner har. Eleven erbjuds möjlighet att öka sin förståelse för samhället, dess invånare, historia och mångfald. Samtidigt ser eleven hur demokratin tar sig uttryck genom olika kanaler.

Åk 8 och 9

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetenser som målet anknyter till	Lärmiljöer och arbetssätt
M1 Eleven får en inblick i olika kulturella och samhällsliga institutioner.	Vi gör studiebesök.	K1-7	Vi besöker museer, bibliotek, teatrar, samhällsliga institutioner, medier.
M2 Eleven uppmuntras till att reflektera över de öppna rum som finns i samhället.	Vi gör projekt.	K1-7	Vi jobbar i skolan.
M3 Eleven handleds i multilitteracitet samt uppmuntras till att bli en aktiv medborgare.	Eleven delar med sig av sina tankar genom projekt av olika slag.	K1-7	Vi använder oss av digitala lärmiljöer.

Bedömning: Godkänd/ underkänd

Valfria ämnen med ämnesövergripande innehåll 1+0, åk 8

Samtliga ämnen har verbal och/eller formativ bedömning samt bedöms med godkänt/underkänt vitsord. Kurserna hålls i period 3.

Drama och muntlig framställning 1+0

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetensen som målet anknyter till (K1-7)	Eventuella särdrag angående lärmiljöer och arbetssätt
M1: Eleven utvecklar sin förmåga att tala, dramatisera och improvisera inför publik.	Vi gör förberedda och oförberedda övningar.	K2, K3, K6	Vi jobbar i olika lärmiljöer, t.ex. klassrum och scen.
M2: Elevens förmåga att ge och ta emot respons stärks.	Vi ger kamrat-, grupp- samt lärarrespons. Eleven utvärderar också sig själv.	K1, K2, K3	
M3: Eleven utvecklar sin presentationsteknik.	Eleven gör olika slags presentationer som t.ex. Google presentation eller film.	K4, K5, K6	
M4: Eleven får strategier för att hantera eventuell talängslan.	Vi gör avslappningsövningar, röstövningar, improvisation m.m.	K3, K2, K6	

Läsförståelse 1+0

Eleven utvecklar sina styrkor för inläring och läsförståelse under handledning.

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetensen som målet anknyter till (K1-7)	Eventuella särdrag angående lärmiljöer och arbetssätt
M1 Eleven förbättrar läshastigheten och ordförrådet.	Vi jobbar med texter och övningar som innehållsmässigt anknyter till aktuellt stoff inom realämnen. Vi gör praktiska övningar till olika texter, analyserar den egna rollen i läsningen samt analyserar hur den och texterna stöder läsförståelsen.	K1, K4	Eleven får individuell handledning samt gör portfolioarbete i aktuella läroämnen.
M2 Eleven får verktyg att hantera information för att uppnå en djupare förståelse av stoffet.	Vi övar till exempel: <ul style="list-style-type: none">- hur man läser innehållsförteckningar och förstår läroböckers uppbyggnad- hur man väljer ut det viktiga i en text- hur man gör understrykningar- hur man skriver sammanfattningar och anteckningar för hand/på dator- hur man gör tankekartor- hur man själv gör frågor till texten och visualiserar det skrivna	K1, K4	
M3 Eleven får minnestips och verktyg för att komma ihåg det lästa.	Vi gör praktiska övningar i hur man berättar med egna ord, hur minnet fungerar, hur man repeterar på bästa sätt och hur man lär kompiserna detta.	K1, K4	
M4 Eleven får verktyg för att komma ihåg komplexa samband inom realämnen i provsituationer.	Vi gör övningar i hur man svarar på olika typer av frågor i prov. Vi jobbar med begrepp som kan fungera som en röd tråd, Vi behandlar hur man kan komma ihåg det man läst när man skriver provsvar.	K1, K4	

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för bedömning	Kunskapskrav
M1 Elevens läshastighet och förmåga att uppfatta, hantera och analysera olika typer av faktatexter ökar. Eleven tar en aktiv roll som läsare och kan åtgärda sina brister i ordförrådet.	Vi arbetar mångsidigt med texter som innehållsmässigt anknyter till aktuellt stoff inom realämnen.	Aktivt deltagande i samtliga uppgifter	Eleven känner till och kan hantera olika typer av texter.
M2 Eleven har färdigheter att hantera information så att det viktiga blir synligt och inlärningsprocessen stöds av lämplig studieteknik.	Vi gör praktiska övningar där vi lär oss diverse studiestrategier.	Aktivt deltagande i samtliga uppgifter	Eleven känner till och kan använda sig av olika typer av studieteknik och inser hur förståelse uppstår. Eleven kan välja studieteknik utgående från sitt eget sätt att lära och från ämnet i fråga.
M3 Eleven inser vikten av repetition.	Vi repeterar stoffet.	Aktivt deltagande i samtliga uppgifter	Eleven lär sig att evaluera innehåll och bestämma vad som är viktigt.
M4 Efter att ha läst en text, kan eleven, muntligt eller skriftligt, återberätta de viktigaste punkterna i logisk ordning.	Vi övar oss att provsvar.	Aktivt deltagande i samtliga uppgifter	Eleven är bekant med olika typer av provfrågor och provsvar samt hur de utvärderas av läsaren.

Till sjöss 1+0

Vad borde man veta då man rör sig till sjöss? Då man ska ut i skärgården med egen båt är det bra med baskunskaper om olika saker, allt från underhåll av båtar och utrustning till sjövätt. Vi diskuterar, går igenom teori, gör eget arbete och arbete i grupp samt gör praktiska övningar. Godkänd kurs förutsätter att eleven aktivt deltar i undervisningen och visar intresse för övningarna. Eleven dokumenterar sina arbetsprocesser.

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetensen som målet anknyter till (K1-7)	Eventuella särdrag angående lärmiljöer och arbetssätt
M1 Eleven får en uppfattning om sjövätt och sjöväder, handleds i att läsa sjökort samt får en insikt om nödvändig utrustning i en båt.	Eleven får förståelse för vad man bör veta då man rör sig till sjöss.	K1, K3, K4, K5	
M2 Eleven ges information om båtar, underhåll av båtar och utrustning. Eleven övar olika knoppar.	Det är viktigt med underhåll av båt och utrustning. Eleven vägleds i att söka reda på information och lära sig med hjälp av praktiska övningar.	K1, K3	Vi gör studiebesök i mån av möjlighet.
M3 Eleven handleds i hur man ska handla i nödsituationer och hur man ska ge första hjälp.	Eleven får en insikt i hurdana nödsituationer som kan inträffa och hur man ska agera i dessa. Eleven lär sig ge första hjälpen.	K1, K3, K6	Vi går igenom teori och gör olika övningar. Möjligtvis besöker någon utomstående föreläsare kursen.
M4 Eleven vägleds i att ta hand om den finska skärgården.	Eleven får förståelse för skärgårdens mångfald samt lär sig hur man kan bidra till hållbar utveckling.	K7	Vi gör möjligtvis en exkursion.

Time travel 1+0

Syfte med kursen är att elevens förståelse för omvärlden ökar genom att hen forskar i olika fenomen ur ett historiskt perspektiv. Kursen är en ämnesövergripande helhet där eleven ges möjlighet att bredda sina kunskaper i matematiska ämnen, huslig ekonomi, historia och engelska samt ges möjlighet att se ämnenas kopplingar till samhället genom tiderna.

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetensen som målet anknyter till (K1-7)	Eventuella särdrag angående lärmiljöer och arbetssätt
M1 Eleven handleds i att upptäcka och förstå ett ämnesövergripande samband.	Eleverna forskar i olika fenomen.	K 1-7	
M2 Elevens kompetens i multilitteracitet samt hens förmåga att använda olika källor utvecklas.	Eleverna jobbar med varierande material och metoder.	K 1-7	
M3 Eleven uppmuntras att ta ansvar för sin inläring och för sitt kreativa tänkande både självständigt och i grupp,	Eleven ställer upp mål för sin inläring samt utvärderar sitt arbete enskilt och i grupp.	K 1-7	

Miljö och hållbar utveckling 1+0

Kursen tar upp följande utmaningar inför framtiden: Miljöfrågor - problem, effekter och åtgärder analyseras. Vad görs i dag? Vad kan jag göra själv? Hållbar utveckling - vad är det? Vilka problem finns? Vad kan jag och min familj göra själva? Vad gör kommunen? Vad gör regering/riksdag?

Kursens innehåll anpassas efter vilka frågor och ämnen som är aktuella.

Eleven gör eget arbete och arbete i grupp. Eleven uppmanas att välja miljöfråga efter eget intresse.

Bedömningen är verbal med en trestegsskala. Till grund för bedömningen ligger Elevens arbeten under kursen samt elevens slutarbete och presentation.

Elevens utveckling gällande miljömedvetenhet och hållbar utveckling samt elevens förmåga att uttrycka kunskapen bedöms formativt.

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetensen som målet anknyter till (K1-7)	Eventuella särdrag angående lärmiljöer och arbets sätt Lärmiljön kräver tillgång till laborativa utrymmen och relevant utrustning. Eleven jobbar i grupp i grupp samt utför enskilt arbete. Vi försöker genomföra exkursioner och studiebesök. Vi strävar efter att inbjuda experter och utveckla samarbete med universitet, kommun och företag.
M1 Eleven inspireras att fördjupa sitt intresse för natur och miljö. Elevens förhållande till naturen och hens miljömedvetenhet stärks.	En hållbar framtid Eleven lär sig hur den egna livsstilen och vardagsvalen påverkar miljön. Eleven söker information om hur man kan ta hand om naturen och kan redogöra för sina åsikter om temat. Eleven bekantar sig med ekosystemtjänster och alternativa produkter.	K1, K3, K4, K5, K7	
M2 Eleven vägleds i att värdesätta naturens mångfald, mänsklig och kulturell mångfald samt vägleds i att respektera mänskliga rättigheter överallt i världen. Eleven inspireras att påverka och bygga en hållbar framtid. Hen stöds i att växa till en aktiv och ansvarsfull medborgare som tillägnar sig en hållbar livsstil.	Vi behandlar en hållbar livsstil och hållbar användning av naturresurser. Eleven lär sig om naturresurser samt hur människans använder dem. Eleven granskar hur naturresurserna påverkar näringsgrenarna i ett visst område. Eleven reflekterar över sina egna val som konsument samt hur dessa påverkar miljön.	K1, K3, K4, K5, K7	
M3 Eleven vägleds att göra etiskt motiverade val.	Eleven bekantar sig med etiska frågeställningar om miljö genom diskussioner.	K1, K3, K4, K5, K7	

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för bedömning	Kunskapskrav
M1 Eleven inspireras att fördjupa sitt intresse för natur och miljö. Elevens förhållande till naturen och hens miljömedvetenhet stärks.		Uppfattning om betydelsen av miljömedvetenhet och människans förhållande till naturen	Eleven kan med hjälp av exempel motivera hur man agerar på ett hållbart sätt i naturen för att bevara naturens mångfald.
M2 Eleven vägleds i att värdesätta naturens mångfald, mänsklig och kulturell mångfald samt vägleds i att respektera mänskliga rättigheter överallt i världen. Eleven inspireras att påverka och bygga en hållbar framtid. Hen stöds i att växa till en aktiv och ansvarsfull medborgare som tillägnar sig en hållbar livsstil.		Förmåga att uppfatta naturens mångfald, mänsklig och kulturell mångfald Kunskaper och färdigheter i att bygga en hållbar framtid Förmåga att främja hållbar utveckling	Eleven kan beskriva naturens mångfald, kulturell och mänsklig mångfald samt kan granska samhällsfenomen Eleven kan berätta hur man handlar ansvarsfullt i och utanför skolan. Hen kan ta ställning i frågor som gäller hållbar utveckling och kan ge exempel på en hållbar livsstil.
M3 Eleven vägleds att göra etiskt motiverade val.		Förmåga att reflektera över etiska frågor	Eleven kan utnyttja kunskaper och färdigheter för att bedöma ansvarsfrågor i anknytning till människa och miljö samt kan ange motiveringar för etiskt hållbara val.

Stickcafé 1+0

Eleven får koppla av med garntekniker: sticka eller virka i en mysig hörna eller utmana sig själv med invecklade mönster. Eleven får själv välja vad hen stickar. Vi utnyttjar skolans chilligaste lärmiljöer och njuter av sköna material, färger och gemenskapen medan fingrarna och hjärnan arbetar. Innehållet är ämnesövergripande mellan textilslöjd och matematik. Ämnet utvärderas formativt med godkänt eller underkänt vitsord.

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetensen som målet anknyter till (K1-7)	Eventuella särdrag angående lärmiljöer och arbetssätt
M1 Eleven lär sig att planera ett garnarbete med hjälp av matematiska uträkningar. Eleven inser matematikens betydelse i vardagen och lär sig tillämpa matematiken i problemlösning.	Eleven planerar ett eget arbete utgående från egna intressen och gör de uträkningar som mönstret kräver.	K1 K3 K4	Vi jobbar i stenrummet, skolans elevcafé, hk-rummet.
M2 Eleven får större förståelse för geometriska former genom praktiskt arbete.	Eleven provar på att framställa olika geometriska former.	K1, K3, K4	
M3 Arbetet resulterar i något konkret, användbart och estetiskt tilltalande.	Eleven stickar eller virkar ett eget arbete under handledning.	K1 K3 K6 K7	

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för bedömning	Kunskapskrav
M1		Elevens färdigheter att använda matematiska beräkningar i sin planering	<p>Utmärkt: Eleven vidareutvecklar sin planering med hjälp av matematiska beräkningar</p> <p>God: Eleven kan använda matematiska beräkningar i sin planering.</p> <p>Nöjaktig: Eleven kan med hjälp av instruktioner använda matematiska beräkningar i sin planering.</p>
M2		Elevens förmåga att koppla ihop det praktiska arbetet med geometrin.	<p>Utmärkt: Eleven utnyttjar sin förståelse av geometri i sitt arbete.</p> <p>God: Eleven förstår geometriens koppling till det praktiska arbetet.</p> <p>Nöjaktig: Eleven kan med handledning förstå kopplingen mellan geometrin och det praktiska arbetet.</p>
M3		Elevens färdigheter att framställa en produkt eller ett alster i garntekniker	<p>Utmärkt: Eleven tillverkar ett kreativt och användbart alster eller en produkt av utmärkt kvalitet.</p> <p>God: Eleven tillverkar ett användbart alster eller produkt av god kvalitet.</p> <p>Nöjaktig: Eleven tillverkar ett användbart alster.</p>

Uppfinnarverkstaden 1+0

I uppfinnarverkstaden har eleven möjlighet att utforska sina idéer och utveckla dem till produkter eller tjänster. Kollaborativt lärande och kamratrespons är vid sidan av kreativt skapande centrala komponenter i uppfinnarverkstaden. Innehållet kan ha anknytning till andra ämnen eller till framtida behov men teman kan även väljas utifrån skolvardagen.

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetensen som målet anknyter till (K1-7)	Eventuella särdrag angående lärmiljöer och arbetssätt
M1 Målet med uppfinnarverkstaden är att erbjuda eleven möjlighet att kreativt och laborativt utforska och utveckla sina idéer tillsammans med andra genom både traditionella presentationsmetoder och ny teknik som 3D-modellering och utskrifter.	Eleven använder olika metoder genom vilka hen uttrycker sina idéer. Eleven synliggör idéerna så att tanken bakom görs begriplig.	1, 3, 6, 7	Tillgång till lämpliga lärmiljöer och utrustning är en förutsättning för kursen
M2 Eleven får stöd och respons av både lärare och elever för sina uppfinningar.	Eleven pitchar sina idéer och får konstruktiv feedback på dem av såväl lärare som elever.	1, 2, 5, 6	
M3 Eleven lär sig processen från idé till handling och vägleds i hur hen kan gå vidare med sina idéer och uppfinningar.	Eleven bekantar sig med patent och patentskydd samt med upphovsrätt.	5, 6	

Godkänd kurs förutsätter att eleven aktivt deltar i undervisningen och visar intresse för att utveckla sina idéer samt att hen kan diskutera andra elevers idéer på ett konstruktivt sätt. Eleven dokumenterar sina arbetsprocesser.